

ORUŽJUNA

NACIONALISTIČNI ORGAN.

NAROČNINA: za Jugoslavijo: za tri mesece 12.— Din.; za celo leto 48.— Din.; za tuzemstvo je dodati poštnino. Oglasi po ceniku. — Posamezna številka stane 1 Din.

IZHAJA VSAKO NEDELJO!

REDAKCIJA IN ADMINISTRACIJA: Arena Narod. doma. Rokopisi se ne vračajo. — Anonimni dopisi se ne sprejemajo. POŠTNA PLAČANA V GOTOVINI!

RADIVOJ REHAR:

Ob zaključku prve dobe našega pokreta.

Z organiziranjem Srbije se zaključuje prva doba našega pokreta, doba propagandističnega dela in širjenja naše ideje. Danes je organizacija Oružjuna razširjena po vsej naši državi; v vsakem važnejšem kraju Slovenije, Hrvatske in Slavonije, Dalmacije, Bosne in Hercegovine, Vojvodine, Južne Srbije Črne gore in Severne Srbije smo postavili temelje mogočnega stavbi jugoslovenskega narodnega in državnega edinstva. Po vsej naši državi od Maribora do Bitolja, od Sobotice do Splita, smo eno telo in ena duša, smo pokret, ki stremi za enim in istim ciljem. Malokateremu pokretu je bilo dano, da si je s tako naglico osvojil tako razsežna ozemlja in vcepil svojo idejo v tako kratkem času tolikim množicam ljudi, ki so bili rojeni in vzgojeni v tako različnih razmerah pod tako različnimi vplivi. Ta naš veliki uspeh, za katerega bi nas marsikdo lahko zavidal, je najboljši dokaz, da je naša misel dobra in sposobna življenja in zmage. Če bi ne bila zdrava, če ne bi imela življenske sposobnosti, bi se nikoli ne bila tako razširila, kakor se je.

Začeli smo skromno; porod našega pokreta, ki je danes mogočen faktor, s katerim morajo tudi največji naši nasprotniki nolens volens računati, je bil skrajno skromen. Stopili smo v življenje brez hrupa, brez velikih in očarujočih manifestov, brez pedantično izdelanih programov. Vse naš program je vseboval eno samo geslo: »Vse za nacijo!« Brez tujih gmotnih podpor, navezani na skromne doprinose naših članov, ki so po ogromni večini sami reveži, uradniki, delavci in kmetje smo se često težko borili za obstanek in razvoj. Če bi ne imeli svetega ognja nesebične ljubezni do naše, na križ trpljenja pribite domovine, do naše od političnih trgovcev oskrunjene države, do našega kruto varanega in izkoriščanega naroda, bi bili v tej borbi gotovo že davno omagali. Toda ljubezen do domovine, države in naroda, ter vera v naše apostolsko delo, sta nas krepili, sta nam dajali moči, poguma in vedno nove podjetnosti. Fanatično smo verjeli da je naša pot edina prava, da je v našem pokretu edini spas in da moramo radi tega zmagati, da je ni sile, ki bi nam zastavila pot do cilja. In ta naša fanatična vera nas ni varala. Danes smo organizacija, ki edina veže ves naš narod brez razlike poretka plemena, vzgoje in vere.

Brez gmotnih sredstev in brez izkušenj smo stopili v velik in težak boj; edini naš kapital je bil mladeniški ogenj zanosa in poštenja. Napovedali smo neizprosno boj vsemu, kar je v naši državi starega in preživelega vsemu kar je sebičnega in nasprotnega ujedinenju in boljši bodočnosti našega naroda. Napovedali smo boj komunizmu, ki je bil v svoji zaslonbi v Rusiji močan; napovedali smo boj lažnemu internacionalizmu, ki je imel mogočno organizacijo; napovedali smo boj verski nestrpnosti, plemenskiemu separatizmu in končno tudi zasužnjevalnemu kapitalizmu in indentizmu importiranih tujerodnih zajedalcev in potujčenih sinov našega lastnega naroda. Brezštevilna je bila legija sovražnikov, katerim smo napovedali neizprosno boj in v tej legiji so bili često tudi močniki, ki so pred javnostjo bili nedotakljivi. Po nas so planili vsi, ter kovali kapital iz razdvojenosti in razprtosti našega velikega jugoslovenskega naroda. Po nas so planili

komunisti, radičevci, spahovci, klerikalci, Nemci, Madžari in Turki, pa tudi posamezni veliki drugih skupin, ki se radi pred javnostjo hvalijo, da so narodnjaki in poštenjaki, so pa v resnici brezdomovinski oboževalci svojih rejenih trebuho in sužnji svojih lastnih žepov. S pomilovalnim posmehom so sprejeli našo bojno napoved misleč, da nas z enim samim zamahom svoje roke ubijejo, toda prevarali so se; zmagali smo večinoma mi, a oni so propadli zrušili jih je naš fanatični pokret, katerega so podcenjevali. Ši so, mi smo ostali.

V tem dosedanem boju, ki smo ga bili s številnimi, od nas neprimerno močnejšimi sovražniki, smo — to priznamo skesano — često zašli v svojem pregorečem zanosu na stranska pota predaleč. Tega pa nismo bili krivi mi, ki smo hoteli vedno le najboljšo, kriva je bila naša mladostna nezkušenost. Sovražniki so kakor gladni psi na kost, planili na vsako našo pogreško in jo potem pred svetom tisočkrat povečali, da bi nas spravili ob dobro ime, da bi v širokih masah vzbudili sum v naše poštenje ter s tem preprečili da bi se te mase nagnile na našo stran. Ker smo poštenji, priznavamo, da so nam take taktične napake često mnogo škodovale, na drugi strani pa so nam tudi mnogo, mnogo koristile, ker so nam pokazale, kaj je prav in kaj ni, ker so obogatile naše izkušnje. Danes imamo tudi v tem oziru že dragocene izkušnje; danes že dobro vemo, kaj nam koristijo in kaj škoduje kaj nam lahko pripomore do uspeha in kaj nam lahko uspeh pokvari. Zato pa smo našim nasprotnikom danes tudi radi tega že mnogo bolj nevarni, kakor smo bili spočetka. Tako stojimo danes na razpotju, ki zavrhva prvo dobo našega življenja našo detinsko dobo; dorasli organizatorično kot pokret, ki si je osvojil vso državo; dorasli tudi po spoznanju in izkušnjah; zrelji za drugo, mladeniško dobo.

Ta druga doba, v katero stopamo sedaj, bo doba ureditve in očiščenja našega pokreta. Do danes nismo mogli posvečati notranji utrditvi in izgraditvi naših organizacij one pozornosti, kakor bi bilo potrebno, ker nam je skoro vse življenske sile izčrpavala skrb za razširjenje našega pokreta. Nismo pa tudi mogli tako strogo paziti na vsakega človeka, ki je postal član naših organizacij ali je res čist in je postal naš le iz vzvišenih idealnih nagibov ali pa morda iz drugih sebičnih namenov ali celo samo zato da bi na korist temu ali onemu našemu sovražniku diskreditiral in onečastil naš pokret. Kakor nobena mlada organizacija, tako tudi mi nismo mogli poznati vseh, ki so se nam pridružili; spoznali smo jih komaj tekom skupnega dela in komaj sedaj je prišel tisti čas, ko bomo morali s kritičnim merilom premeriti vse naše vrste in brez usmiljenja izvreči vse kar je kvarnega. Te operacije bodo često bolele in hudo pretresle naš organizem, toda okuženega mesta očiščenje telo se bo kmalu zopet pozdravilo in postalo še mnogo trdnješe nego je bilo poprej. Vse ono, kar je v naših vrstah zdravega in kar bo prestalo pregled, bo treba v tej drugi dobi utrditi, vzgojiti v duhu našega programa, v duhu našega pojmovanja in končnega cilja našega pokreta. Za končno našo zmagavo zadostuje skoro že to, kar imamo danes, toda treba je utrditi vsakega našega člana da bo kakor skala trden in pripravljen, če bo treba na vse, samo da dopomore do ustvarjenja onega, kar hočemo in

po čemer stremimo, radi našega naroda in naše države ter radi boljše bodočnosti našega ljudstva.

Za to naše veliko delo, ki nas čaka v drugi dobi življenja, pa je brezpogojno potrebno, da stvorimo nad celotnim pokretom vodstvo, ki bo z energično roko in kos svoji veliki nalogi etnotno dirigiralo vse naše delo tako, da bo za en in isti cilj na en in isti način delalo vse, kar je našega, od Maribora do Bitolja, od Sobotice do Splita, kajti ravno od te enotnosti bo odvisno potem, ali zmagamo ali propademo. Pri tem se ne bo smel nihče izmed nas, ki bo hotel ostati član, diktatorično odtujevati etnotni volji. Skupno ugotovljenim smernicam in ciljem se bo morala pokoravati vsa skupnost, skupno pa se bo morala od časa do časa tudi ugotavljati taktika, ki se bo ravnala po momentani splošni politični situaciji v naši državi. Od sposobnosti vodstva, od predsednika direktorija do predsednika zadnje vaške organizacije, bo odvisen naš pokret. Na svojem mestu bo moral biti vsak cel mož, ki bo poznal samo cilje organizacije in ničesar drugega. Predvsem pa se bo moral vsakdo zavedati, da bo končni in odločilni boj, kateremu se z vsakim dnem bolj bližamo, usoden da bo ta boj če ga izgubimo, pomenil več nego samo polom našega pokreta, namreč popolno, morda celo telesno uničenje našega članstva in naše državne in narodne skupnosti. Če pademo mi, bo padlo tudi naše narodno in državno edinstvo padle bodo za vedno vse tiste lepe nade ki jih stavi naše ljudstvo v naš pokret. Ta končni boj bo težak, kajti sovražnik, proti kateremu nastopamo, je močan in dobro oborožen. Ne smemo ga podcenjevati. Toda pri vsem tem naj nas tolaži eno; da je na naši strani pravica, poštenje in čistost, da se ne bijemo zase, ampak za boljšo bodočnost ne le današnje, ampak tudi bodočih generacij naše edinstvene jugoslovenske nacije.

Naša narodna tradicija.

Otdod samo krvavi punt poznamo, boj Vitoveca in ropanje Turčije. Prešeren.

Slovenci smo v svojem gigantskem boju za obstanek, ki smo ga vodili proti številno, kulturno, gospodarsko in politično nadmočnim sosedom cela stoletja nezavedno, od Vodnika dalje, zavedno v najnovjši dobi pa s skrajnim naporom vseh narodnih sil, britko občutili pomanjkanje lastne zgodovine in tradicije. Pri stavbi svoje hiše smo si morali takorekoč ustvariti šele temelj — zgodovinsko tradicijo.

Naš sovražniki so nam vedno očitali, da nimamo zgodovine, da nam manjka tradicije, da nismo nikoli nič bili in da narod, ki nima zgodovine dasi obstoja že tisoč let, nima pravice do življenja. Za take očitke smo imeli pripravljen nekoliko sofistični odgovor da zgodovine ne tvorijo vojne, bitke, osvajaletni pohodi in dolge vrste dinastov, česar vsega res nismo imeli pokazati, pač na je zgodovina vse dejanje in nehanje delo in trpljenje kakega naroda tekom dolgih stoletij. Dejali smo tudi, da so vojni pohodi in osvajanja sramotne točke v življenju vsakega naroda, njegovo delo in trpljenje pa da ima na sebi nekaj mučeniško-vzvišenega in globoko etičnega.

Za prvo silo je ta odgovor bil dober in je imel skoro vedno uspeh, pri podrobnejšem raziskavanju pa ni vzdržal kritike, kajti pokazalo se je takoj, da je zgodovina naroda, ki se je bojeval in osvajal, tvorna zgodovina: narod pa, ki je le delal in trnel, je le pasivno sodeloval v zgodovini. Videlo se je pri tem, da za vsako letnico kake bitke tiči subjekt

— zmagovalec in pasivni objekt — premaganec. In naša zgodovina nas uči, da smo bili od 10. stoletja dalje le predmet v zgodovinskih dogodkih naših dežel, nikoli pa ne tvorni subjekt. V tem smislu tedaj zgodovine res nismo imeli.

Ta občutni nedostatek v našem boju se je pojavil vedno in vedno pri probujanju nezavednih naših narodnih mas in agitacija je bila silno otežkočena, ker ni imela nikakih takorekoč konkretnih vzgledov, primerov in slavnihi činov iz preteklosti, ki se dajo z njimi mase bolj privleči kakor z dokazovanjem, da je naše trpljenje, naša britka pasivnost v zgodovini globoko etična.

Iz uvodoma citiranih Prešernovih verzov odseva dovolj jasno resignacija rodoljuba, ki pozna slavno zgodovino sosednih narodov in ki ve ceniti nie pomen za nacionalno borbo. V tem oziru smo bili Slovenci resnično tako na slabem, da bolj nismo mogli biti; izmed vseh Slovanov naš najubožnejši.

Zgodovinska dejstva, ki jih narod pomni kot velepomembna za njegovo življenje in ki jih v svojih pesmih in pripovedkah sporoča z raznimi izpremembamj in dodatki svoje domišljije naslednjim rodovom, so tradicija. Iz te črpajo pozni rodovi neukega naroda, ki mu je podrobna zgodovina neznan, svojo moralno moč za odpor v boju proti sovražniku, Slovanski narodi (Srbi, Hrvatje, Čehi in Poljaki), ki so v teku stoletij prenehali biti tvorni osebki v zgodovini in postali s padcem pod oblast drugega naroda samo pasivni predmet, so imeli večinoma sliaino do nesmrtnosti tragično narodno tradicijo, ki jih je boderila v borbi za obstanek in jih končno vodila do zopetne samostojnosti, do subjekta v zgodovini. Kdo more podcenjevati bojno in tragično husitsko tradicijo pri Čehih, ki ni bila nikoli popolnoma pretrgana? Nje uspeh vidimo pred seboj: ustvarila je današnje Čehoslovaško. Pri Poljaki, ki so bili šele nedavno izgubili svojo samostojnost, je bila tradicija reči pospolite živa; slavno zgodovino Poljske obstoječo iz samih vojnih pohodov na sever, jug, vzhod in zahod, je mojstrsko opisal Sienkiewicz in mogočno dvignil odporno silo poljskega naroda. Slava je najmočnejše vino, ki ga duša mase željno pije in je opita z njim, zmožna iti na najslajnejše podvige. Še eklatantnejši primer je Kosovo. Nad 500 let je ta tragični dogodek, ki je moral pretresti vse sodobnike do dna duše in ostaviti neizbrisno sled v rodovih petstotih let, vodil srbski narod skozi temno robstva k solcu svobode. Tako žive tradicije ki bi še po petsto letih bila ohranila vso svojo prvotno odporno in bojevitost, menda ni pri nobenem drugem narodu. Pri Hrvatih vidimo, da silo tradicije kraljev in banov, ki so bili že dolgo dolgo sami tuji in sovražniki naroda, Radić uspešno zlorablja v svoj prid dasi mora pri tem tajiti in izkrivljati zgodovinska dejstva, kojih priče še danes žive.

Slovincem je bila tudi pomoč tradicije odrečena. Naše zasužnjevanje je šlo obenem s širjenjem krščanstva in pokrščenci niso imeli nikakega povoda izročiti poznim rodovom slave paganske preteklosti. Vrhutega naše popolno zasužnjevanje ni prišlo tako nenkrat kakor Kosovska katastrofa, da bi ostavilo neizbrisen spomin na dneve pretekle slave. Ledo polagoma smo prišli pod tujo oblast. Izgubili smo vladarje svoje krvi in ustoličevali na prastari način tuje kneze, do kler ti sami niso spoznali, da je ceremonija ustoličenja nepotrebna, ker je bil narod že izgubil smisel za pomen obreda in je bil že toliko potujčen in poteptan, da ni občutil izgube

zadnje sence svoje nekdanje državne samostojnosti.

Poznejše naše življenje ne ostavlja za seboj nikake narodne tradicije. Edina izjema so turške vojne, ko smo živeli s Hrvati popolno etnotno skupno narodno življenje in je na nas izdatno vplivala epika naših južnih bratov, vendar pa to ni več naša narodna tradicija, to je tradicija Štajercev, Kranjcev in Korošcev, ki se bore za vero, dom in česarja. Politično pojmovanje in čustvovanje Slovencev postane skozi in skozi cesarsko, Od kralja Matjaža do Pegama in kasno do Lavdona niti najmanjšega sledu o tradiciji nekdanje slovenske politične samostojnosti.

Zanimivo pa je, da se je kulturna tradicija sv. Cirila in Metoda obdržala zelo pozno in da je izumrla šele s protireformacijo. Podrobnejši podatki, ki bi se dalo iz njih skonstruirati kontinuiteta te tradicije sicer nimamo, vendar nam je že brez vmesnih dejstev mogoče ugotoviti vsaj čas, kdaj je bila zartla. V zadnjem desetletju XV. stoletja so namreč meščani Kranja in Ljubljane ustanovili v Aachenu beneficijo za duhovnika, ki bi propovedal slovenskim romariem v slovenskem jeziku. Beneficij je na željo ustanoviteljev dobil ime po naših sv. bratih Cirilu in Metodu. Iz tega dejstva se lahko sklepa da so bili v XV. stoletju meščani Kranja in Ljubljane Slovenci, ki so se zavedali svojega nenemškega pokolenja in da so hoteli to še posebej poudariti z namenovanjem novoustanovljenega beneficija po naših dveh blagovestnikih, kojima je tudi posvečena kapela v Aachenu. Gotovo ni samo slučaj, da se je izbralo ime naših dveh svetcev; bolj upravičena je domneva, da se je spomin na sv. Cirila in Metoda ohranil od roda do roda od njihovega učenca Gorazda pa do konca XV. stoletja. Da se je ta tradicija nadaljevala še v dobi reformacije je znano, protireformacija pa je zartla nje zadnje sled. Naš človek ne čuti več slovensko, ampak postane politično popolnoma cesarski in versko popolnoma katoliški, kakor njegov sosed Nemeec.

Jugoslovenskim nacionalistom očitajo katoliški zasnoslovenci, da se njih tradicija začenja šele s Kajmakčalanom in z Dobrudžo, da nam Gospa Sveta ni nič, da Matije Gubca ne poznamo in da smo dvignili na svoj prapor samo Vidovdan.

V nasprotju s temi očitki ugotavljamo, da so tradicijo Gospe Svete močno povzdignili šele naši mladi »Preporodovci«, ki jih je vodilo pri tem čisto jugoslovanstvo. Vzporedill so Gospo Sveto z Vidovdanom, oboje je naše, oboje nam je jednako milo, toda Gospo Sveto je bilo treba šele oživiti in jo razširiti med narod, Vidovdan pa je živel petsto let nepretrgoma. Vzpostavilo Gospe Svete je oviral avstrijski režim in nje razširjenje je popolnoma preprečila svetovna vojna. V srčih napredne jugoslovske omladine pa je živela dalje in po osvobojenju prodira v najširše kroge našega ljudstva. Za vse to pa katoličani nimajo niti najmanjše zasluge.

Kulturna tradicija sv. Cirila in Metoda, ki so jo na novo vpeljali močje starejše, sedaj skoro izumrle generacije, pa je bila klerikalcem vedno trn v peti. Opisovali so jo kot »Cirilmetodarijo« in bili sploh strastni sovražniki vsakega spomina na slovansko bogoslužje. Šele Jugoslavija je visoko povzdignila zasluge slovanskih blagovestnikov, proglasivši njih god za državni praznik.

Quod erat demonstrandum: Slovenci smo prišli v to državo, stvorjeno po zaslugi srbskega orožja in orožja jugoslovenskih dobro-

voljcev, s tradicijo neomajne ves-
stobe do cesarjev-Habsburžanov in
s tradicijo katoliškega formalizma,
ki je narodnost proglasil za pagan-
stvo.

Državo so ustanovili Srbi s tra-
dicijo Kosova in njih cerkev je no-
siteljica tradicije sv. Cirila in Me-
toda. Čas je, da zamenjamo Habs-
buržane z Vidovdanom in Gospo
Sveto ter latinščino z jezikom naših
pradedov.

Dokler se pa slovenska duhov-
ščina ne povzpne do tega, da bi za-
hitevala od Rima pravice staroslo-
vensčine v cerkvi, ki sta jih že dva
papeža sankcionirala, nima pravice
poudarjati svojega slovenstva! Do-
kler vlada v naših cerkvah latin-
ščina, ki je narod ne razume in ki
nam je bila vsiljena vidimo mi v
naših duhovnikih samo ponižne
blavce Rima! Če je papež v najno-
vejšem času sankcioniral madžar-
ščino kot liturgični jezik madžar-
jenih unijskih cerkva, mislimo, da
ni zapreke, da se tudi nam katoli-
škim Slovanom prizna že davno
sankcionirani liturgični jezik staro-
slovenski.

Take misli in občutke nam vz-
buja Vidovdan, grenke in britke, da
se niti v svobodi ne najdejo med du-
hovščino možje, ki bi terjali od Ri-
ma svoje narodne pravice.

O. K.

DR. MIRKO KOROLIJA:

O jugoslovenskem na- cionalizmu.

(Predavanja ob priliki poseta v Ljubljani.)

Otdžbina naša u sadašnjem mo-
mentu meni se prizre kao mlada
žena u poročajnim mukama: ona se
prostrla po poljanama zalivenim
krvlju i zasejanim kostima bezbroj-
nih naših boljih od boljih, i u strah-
ovitom grču čitavog svog bića ona se
napire da od sebe dade novi život,
da rodi poredak, mir i blagostanje
našem namučenom Narodu. Čas je
kritičan, jer nema leka koji bi se
stvaralici mogao da dade u takovom
času, nema lekara koji bi mogao da
joj se privede, da joj olakša tu teš-
ku i neminovnu funkciju njenog or-
ganizma; sve su ruke s nje dignute,
i ona je ostavljena sama svojoj ži-
votnoj snazi i otpornosti svoje mlade
prirode. To je saznanje u svima
oko nje, to je saznanje i u njoj sa-
moj, i sve su duhovne oči, pa i nje-
ne od muka zamagljene uprte u
obelovljenu priliku njene životne
snage otpornosti, u dobro organizo-
vanu i u čvrste falange sabijenu
Nacionalnu Omladinu, u nas koji
smo se okrstili imenom viharu, u
Orjunu! Nameće se u tom i tako-
vom času i prilici svakomu na usta
pitanje: kakova je i kud stremlja ta
životna snaga naše mlade Otdžbine,
koliko istinitosti vrednog i bes-
mrtno — božanskog ima u zakoni-
ma i načelima po kojima ona žive i
radi, koji je unutarnji božanstveni
oganj koji je stvara i koji joj dava
život? I tu smo odmah na pitanju
našeg Programa.

No, pre nego predem na nj, nuž-
no je da se osvrnem na jednu sa-
vremenu činjenicu — na pojavu i
nabujavanje nacionalizma u današ-
njem času u čitavoj kulturnoj Evro-
pi, čak i kod starijih nacija, koje su
se skoro izgleda bile preživle, kod
Italijana i Francuza, kod Mađžara,
kod naše slavenske braće Čeha, pa
čak i kod Rusa. Izgleda da se je da-
našnji nacionalizam u Evropi poja-
vio kao reakcija na kaos izazvan i
nastao tkzv. Svetskim ratom; izgleda,
naime, da u strašnom času, kad
se je posle te kataklizme pojedini
narod, a naročito oni stariji i t. zv.
kulturni, našao iznuren u poratnim
teškim prilikama, i kad je skoro ne-
moć, opasnost i mogućnost da u
novoj epohi života, u novom poretku
u svetu klone i izgube se za vaz-
da, izgleda, izgleda da je svaki na-
rod instinktivno, od jeze koja ga je
poduhvatila izašao iz svog korenja
poslednje rezerve svojih sokova, da
sebi omogući jedno novo cvetanje,
jedan novi život. Tako je još za rat-
nih godina počeo u Italiji da se bu-
di nacionalizam kao teorija, koji se
je u novije vreme pretvorio u prak-
tičnu formu, zvanu »fašizam«, kako
je posle rata ožive u Francuskoj,
Českoj itd. Interesantno je svakako
da kod onih država i Nacija koje se
ratom nisu iznurile, čije je položaj i
za i posle rata vanjski i unutarnji
ostao netaknut, čija je snaga tako
ogromna da ni iz daleka nisu mogle
da naslute jedno klouće i nemoć,
kao n. pr. Engleska, Sev. Amerika,
ili one koje u ratu nisu bile aktivno
angažovane, već koje su ga motrile

sa strane, kao n. pr. Španija, Skan-
dinavske države, da se kod tih drž-
ava i nacija ne vide još tragovi na-
cionalizma. Ali, ja sam duboko uve-
ren, da, ako novi poredak u svetu,
opća kriza i teški uveti života po-
škode teško njihove živote i počnu
prečiti njihovoj eksistenciji, da će se
istog časa i kod njih iz dubine njho-
vog korenja pojaviti kapljice onog
životnog soka, koga nazivam nacio-
nalizmom.

Međutim, današnji naš, jugoslo-
venski nacionalizam, nije, to pod-
vlačim, ni imitacija Italij. fašizma,
ni rezultanta samo prilika za i posle
svetskog rata, odnosno, današnjih
teških uveta života po našu Naciju i
Otdžbinu. On je, naprotiv, sasna
samonikao, njegovi su izvori dub-
lji, a datum njegove pojave i po-
stanke ide mnogo i mnogo dalje u
nazad. Današnji naš nacionalizam
je izravni nastavak predratne nac.
omladine, a predratna omladina na-
stavao one iz šesetih godina koju
je slavni naš učitelj pok. Škerlić
onako lepo prikazao, i nastavak
značajnog ilirskog pokreta, a taj
isti ilirski pokret cho bojeva za oslo-
bođenje Srbije i Crne gore, ti pak bo-
jevi cho kosovske tuge i romantike,
koja je živela u narodnoj duši itd.
Fakat stoji da teški uveti života po
našu Naciju datiraju, ne od juče, već
od same njene pojave na pozornici
kulturne Evrope, i da su, u koliko se
po bližoj historiji ustanoviti može, u
odlučnim momentima prvi talasi od-
pora uvek kod nas dolazili iz gene-
racije, koja se s jedne strane pove-
kuje s svesnom mladošću a s druge
s dimjom prve zrelosti, a ta tvori naš
pojam »Omladina«; i što je to tako
bilo, više je no prirodno prema ka-
rakteru naše rase, koja rano dozre-
va, a potvrđuje se s bezbroj prime-
ra iz naših nar. pesama, priča i pre-
danja. No, ja ću poći još dalje, i sme-
lo ustvrditi fakt, da izvori našeg da-
našnjeg, kao i našeg predratnog,
pa i ranijeg nacionalizma leže ne sa-
mo u osećaju otpora prema postojećem
zlu, nego direktno u izvesnom
pesničkom nastrojenju naše rase, u
želji njene duše da se manifestuje u
kulturnoj zajednici naroda, u nje-
nom instinktivnom stremljenju pre-
ma pravdi i moralu, u jednom ele-
mentarnom porivu naše narodne
duše da se izjasni u snazi i lepoti;
naš je dakle nacionalizam izravni
rezultat ili emanacija vrline naše
narodne psihe. Za tu smehu tvrdnju
izvodim po analogiji iz činjenice što
je svaka erupcija našeg nacionaliz-
ma, i ona predratna i one mnogo
ranije, bila praćena cvetanjem i pre-
bujavanjem naše poezije i umetnosti
uopšte.

Mislim, gospodo, da je s ovim
dovoljno dokazana samoniklost na-
šeg nacionalizma i dubljina njego-
vih izvora.

S toga, ma koliko savremeni
fašizam u Italiji bio jedna praktična
forma nacionalizma, greši i neprav-
du nam čini onaj ko naš nacionali-
zam isporučuje s njim ili ga shvaća
kao njegovu imitaciju. Jer, sem
toga što fašizam nosi sve karakteri-
stike italijanske paradističke i
egoističke duše i prvi put se javlja
u životu Italij. naroda, fašizam je
ograničio svoje svrhe i ciljeve na
dolaženje na vlast i izvođenje izves-
nih reformama u životu Italij. države,
dočim kod nas u redi maksimalna ap-
solutne nesebične žrtve, jer niko od
nas ne teži državnom vlašću, no za
vodstvom duša i naroda, a naši
principi idu za produbljivanjem i za
stvaranjem jedne nove narodne ve-
re impregnirane iskrama božanske
lepote, vedrine i harmonije.

Tu smo na našem Programu ka-
ko smo ga u prvi mah trasirali.

To je, gospodo, naš Program u
glavnim crtama. On nije definitiv-
van. Njegova je tendencija da se
prodi.

Još nešto. Nas naši protivnici
nazivaju »batinašima«, i kako gosp.
Stojan Protić, tako i mnogo naših
starijih političari nas kao takove
mrze. Ja sam vam ovde izneo naš
program, pa neka svak stavi ruku
na srce i kaže: može i jedna batina-
ška družba da ima takov prgoram.
Reći će se da su naše metode i prak-
sa batinaške. Ne stoji ni to. Ja sam
vam govorio o našem radu i prak-
si, i tu nema nigde rečeno da mi
naš Program naturamo batinama.
Ima jedan jedini slučaj kad naše or-
ganizacije nastupaju grubom silom.
Mi se vojnički organizujemo i spre-
mamo nase mišice u prvom redu
za obranu od spoljnih neprijatelja
kad i naša vojska, i to je sveti zakon
grube sile kao zadnjeg razloga čita-
ve Nacije; prema unutrašnjim nepri-
jateljima, koji su često povezani s
vanjskim, mi nastupamo grubom si-
lom jedino u momentu kad su sva
druga sredstva pokazala se kao ne-

efikasna, kad sama država, koja je
u prvom redu zvana da stane na put
destruktivnim elementima, to ne čini,
a šteta i opasnost od toga je očita.
Ja sad pitam, koji će naš istinski,
ne lažni patriota, da nas osudi,
ako se mi u tom času, u času kad
nam neko stavlja nož pod grlo i pali
krov nad glavom, a niko ga, pa ni
državna vlast u tom ne preči, sma-
tramo kvarnim da ga sprečimo ona-
ko kako možemo i znamo, pa čak
i grubom silom?

I ja mislim, gospodo, da je kroz
ove četiri godine u našoj državi bilo
dosta poštovanja kojekakvih ele-
menata koji je ne vole, da je bilo
dosta nesređenosti i korupcije, i da
konačno njena životna snaga koja je
otličena u nacionalnoj omladini mora
da se manifestira i da vikne svoj boj
plimi jada i kukavičluka: dosta je!
Dotle i ne dalje!

Po našim utrinama, brdima i do-
lovima leži rasejan milion belih te-
mena i gnjata naše braće, koja su
pala za to da se stvori ova država:
oni, tako razbacani i gledani s pti-
čije visine jedne duše koja za ovu
državu osjeća, izgledaju kao neki
čudni, strahoviti, beli znakovi, hiero-
glifi, pesmena koja u sveštenom je-
ziku naših osećaja sačinjavaju i ispi-
tanu jednu strahovitu opomenu, jed-
dan mukli vrisak, jednu kletvu: »Vi,
koji ostaste, i vi, koji nastajete, ču-
vajte Veliko Delo za koje smo mi
naše živote dali, i ne dajte da se ru-
ši!« »Odgovor na tu opomenu i na
taj vrisak daje tutnjava jednog
mladog i punog krvi vihara koji se
budi: »Ne bojte se, mrtva braćo,
spavajte mirno, mesto vas mrtvih
bdiće nad njim Or-ju-na!«

DEŽNE PLAŠČE v veliki
izberi najceneje pri
JAKOB LAH
MARIBOR, GLAVNI TRG 2.

Fašisti in kralj.

Novosadski »Vidovdan« prinaša
sledede zanimivo pismo o položaju
v Italiji izpod peresa nekoga Jugo-
slavana iz Julijske Benečije:

V javnih manifestacijah v Italiji
se vse bolj in bolj opaža, da nefašisti
porablajo kralja kot antitezo Mus-
soliniju, kjerkoli se kralj pojavi, ga
pozdravljajo nefašisti navdušeno z
značilnim vzklikom: »Naj živi samo
kralj!« Če fašisti skušajo kričati
»živio Mussolini«, jih masa napada.
Tako je te dni povodom kraljevega
prihoda v Padovo masa onemogo-
čila sviranje fašistovske himne in
napadla fašiste ki so kralja poz-
dravljali s »starim rimskim pozdra-
vom«, s stegnjeno roko v poševni
smeri. Masa jih je prisilila, da sna-
mejo klobuk pred kraljem. Časopisi
pravijo, da je silno zanimivo, kako
se bo razvil ta tih dvoboj med kra-
ljem in Mussolinijem.

V Milanu so medtem odkrili re-
publikansko zaroto proti Mussoli-
niju. Pod majorjem Zostezza se je
zbralo več uglednih fašistov, med
njimi celo osebnih prijateljev Mus-
solinijevih, ki mu očitajo, da se je
izneveril republikanskemu progra-
mu fašizma. Postavili so si za smo-
ter propagirati ideolo republikanstva
in so svojo organizacijo razširili po
celi Italiji. Policija je odkrila zaroto
in zaprla kolovodje.

Mussolini se je na ta način otre-
sel svojih protivnikov, v notranji
politiki pa odločno izvršuje svoje
načrte. Opozicija je morala sprejeti
novo volilno reformo, ker je sicer
pretel z razpustom parlamenta in s
samolastno uredbo volilne reforme.
To diktatorsko pozo so zavzele tudi
fašistovske organizacije po celi de-
želi. Odbor fašistovske organizacije
za mesto Turin je pozval mestni
svet, da poda ostavko, da se lahko
izvede nove volitve. V turinskem
mestnem svetu imajo večino kleri-
kalci, samo štirje svetniki so fašisti.
Fašisti pravijo, da je to zadosten
razlog, da poda mestni svet ostav-
ko, ker ne odgovarja volji naroda,
češ, da so danes vsi Italijani, razven
nekaterih izdajic, fašisti.

Opozicijsko časopisje pravi,
da je to nezaslišano izigravanje
vseh političnih pravic, ki jih ima Ita-
lija od leta 70., ker na ta način fa-
šisti lahko razženejo vsako samo-
upravno telo kjer niso v večini.

EDINO NAŠ POKRET LAHKO
OSREČI DOMOVINO!

Brzjavljivi: HEDŽET

Brzjavljivi: HEDŽET

Manufakturna
veletrgovina

Manufakturna
veletrgovina

TELEFON ŠT. 75

TELEFON ŠT. 75

RADIVOJ REHAR:

Kriza materijalizma in socializma.

(Dalje.)

Novo dvajseto stoletje, ki je bilo predestinirano za bojno pozorišče, na katerem naj bi se odigrala končna in odločilna zmagata materijalizma in socializma, telesnosti nad duševnostjo, kolektivizma nad individualizmom, je postalo smrt materializma in socializma. Znanost je do objestni samozavesti in veri v svojo vseomogočnost naenkrat, v najsmelejšem zaletu začutila, da so ji zmanjkala tla pod nogami, da visi v zraku. Relativnost vsega je zmagala s svojo resničnostjo nad blestečo, a lažno absolutnostjo. Znanstvenikov se je polastila skepsa, nezaupanje v lastno znanost je pričelo razjedati poprej jeklenotrdne duše, kar je povzročilo splošno deruto tudi v filozofiji in v vseh z znanostjo spoielih panogah javnega duševnega udejstvovanja. Materijalizem je zadobil smrtonosni udarec, ž njim pa tudi socializem, ki je bil njegovo dete in ki je iz njega črpal hrano. Umetnost, ki je — kakor vedno — prva reagirala na polom materijalizma, je postala plen duševne anarhije, ki je iskala novih opornih točk, ker je izgubila stare.

Čutila je, da ji nekaj manjka, ni se pa mogla hitro zavedeti, kaj ji manjka, zato je pričela tipati na vse strani. Tako so nastale razne umetniške struje: futurizem, ekspresionizem, dadaizem, kubizem, neoromantizem itd. Desorientacija v svetovnem nazoru novega stoletja je zelo značilen pojav, o katerem bi se dale napisati knjige in ravno ta desorientacija je povzročila, da so se razne nove umetniške struje zateleke k socializmu in hotele postati njegove glasnice. Tako se je zgodilo da je socializem prišel celo v umetnost, kar mu je nedvomno za nekaj časa podaljšalo življensko dobo. Toda ta socialistična umetnost je bila zgrajena že na drugih in ne več na materialističnih osnovah, bazirala je na skrajni duševnosti in individualnosti (ekspresionizem) in ni v bistvu imela popolnoma nič skupnega s socializmom; oklepala se ga je le na zunaj, in le zato, ker je rabila opore, a druge opore momentano ni bilo. Kakor pa je ta takozvana »socialistična« umetnost momentano dvignila še poslednjič pred definitivnim padcem vrednost in ugled socializma, tako mu je na drugi strani obenem tudi dopomogla do temeljitejšega poloma — ker je tudi njega okužila s svojo negotovostjo in to prel, predno je sam po

sebi spoznal to negotovost.

Duševnost se je otrsela nasilne nadvlade telesnosti, individualnost je premagala nenaravno kolektivnost. Znanost, filozofija in umetnost se vedno bolj odmikajo od materijalizma, s tem pa izgubljajo tudi zbanja osnovana na materijalizmu svoj *raison d'être*. Da je temu res tako in da niso te trditve osnovane samo na prazni teoriji, dokazujejo nešeta vsakdanja znamenja, nebrotini zanimivi pojavi v javnem življenju, katerih ne more dementirati noben zaostali utopist. Sijajen dokaz, da je individualizem jači nego kolektivizem, nam nudi ravno razvoj ruske boljševiške revolucije, osnovane verno na temelju skrajnega kolektivističnega komunizma in materijalizma. Ta revolucija je že doslej, čeprav se umetno in na zunanji držji, najlepše dokazala, da je bil socializem le teorija, nikdar pa ne bi mogel postati kri in meso prakse. Poizkus udejstvovanja komunizma v praksi je že takoj prvi dan pokazal nenaravnost in lažnost življenske sposobnosti kolektivizma. Če je hotel ruski boljševizem ostati na pridobitvah prve zmagave revolucije, je moral takoj podleči individualizmu in je faktično tudi podlegel. Ruska uprava danes ni komunistična v teoretičnem smislu komunistične ko-

lektivnosti, ampak je ekstremna individualistična diktatura izbranih duhov. Rusije ne upravlja kolektiven narod, niti jo upravlja kolektiven delavski razred, upravlja jo par oseb potom diktata, kateremu se mora pokoriti ne le »buržuazija«, ampak v isti meri tudi delavski stan — torej izvoljeni faktor, radi katerega se je revolucija pravzaprav izvršila! In kaj ima ta izvoljeni stan danes od svoje zmagave? Umetno vcepljeno zavest, da je on krmar svoje, narodove in državne usode, dočim je v resnici le orodje v rokah Lenjina, Trockega, Čičerina in še par drugih židovskih špekulantov. Spremenilo se torej ni nič, vsaj na boljše ne. Mesto carja, ima ruski narod danes na prestolu Lenjina; to je vse. Tudi socializacija ali komunalizacija javnega življenja, industrije, trgovine, poljedelstva, prometa itd. se je morala radi svoje neizvedljivosti v praksi in splošne življenske nesposobnosti, umakniti zopet podjetnosti poedincev. Individualizem se ne da ubiti, ker je prvina in ne umetno privzgojena navada »buržuazije«. Socialistični kolektivizem je v praksi skrahiral...

Enako kakor je skrahiral socialistični kolektivizem, enako je skrahirala tudi internacionala. Ljubezen do domovine do naroda je prvina,

katero ni mogoče ubiti z umetno vcepljenim sovraštvom. Ta čut je instinktiven in leži v krvi; zaman ves napor izruvati ga. Že svetovna vojna je dokazala, da je nacionalizem močnejši nego internacionalizem, ker je naraven. Že ob prvi priliki, ko so poedinci ogroženih narodov začutili nevarnost, ki preti njihovim narodom, je desetletja umetno vzgojevani internacionalni čut skopnel kakor mrzel sneg na tistem solncu ljubezni. Pri nekaterih poedincih se je pač še vzdržal, toda ti so s tem le dokazali resničnost starega pregovora, da izjeme le potrjujejo pravilo. Tudi v Rusiji komunizem, ta najvnetejši zagovornik internacionalizma, ni mogel zatreti nacionalizma, ki posebno zadnje čase dan za dnem bolj prihaja do izraza, pomisliti pa je pri tem tudi treba da ruska revolucija ni ravno najboljši primer za to, in sicer iz zelo enostavnega razloga — ker je niso izvedli Rusi sami, ampak židje. Če bi bila Lenin in Trocki Rusa, rasna Rusa bi bilo boljševiške slave že davno konec, če bi se bila sploh kdaj pojavila kar je zelo veliko vprašanje, kjer so hoteli izvesti tako revolucijo izumetničeni sinovi lastnega naroda — tam ni uspela. To nam dokazujejo Madžarska, Nemčija, Italija itd.

MERAKL

boje, barve, lak, kit,
emajl, čopiči

najboljše kakovosti nudi

Medić, Rakovec, Zankl, d. z.
o. z.

Maribor, Ljubljana, Novisad,
podružnica. centrala. podružnica.

Inserati v „Orjuni“ imajo največji in najboljši uspeh! Dokaz veliko število oglasov, ki prekaša danes vse liste v kraljevini! Kdor ne verjame, naj se prepriča in prečita dobesedno vsak oglas!

Oglase sprejema:

Upravništvo
„Orjune“
Ljubljana

Restavracija klet in kavarna ZVEZDA

vsak večer

KONCERT

na vrtu restavracije
in v kavarni.

Za obilen obisk se sl. občinstvu priporočata
Fran in Roza Krapež.

Priporočamo za nakup
visarniških in šolskih potrebščin tvrdko

M. TIČAR

Ljubljana, 2-2
Šelenburgova ulica šte. 1
in Sv. Petra cesta.

Autogaraža AUTODELAVNICA A. Thaler

LJUBLJANA
GLINCE 37.

Ing. dr. Miroslav Kasal

oblastveno poverjen stavbeni inženir
in mestni stavbenik

Ljubljana, Mirje št. 11.

Izvršuje in projektira vsakovrstne
visoke zgradbe, vodne zgradbe,
železobetonske stavbe itd.

Ako kašljate je edino
sredstvo proti prehlajenju

PEKTO

kateri sigurno pomaga

„ADRIJA“

drogerija in foto-manufaktura
B. Čvančara, Ljubljana.

Pooblaščen dobavitelj vseh uniformskih potrebščin Or. Ju. Na.

PETER CAPUDER, LJUBLJANA

Vidovdanska cesta šte. 2.

Zahtevajte brezplačen cenik, navodila za mero in plačilne pogoje.

DELNIŠKA TISKARNA

D. D.

GRAFIČNI ZAVOD
ZA VSA V TISKARSKO STROKO
SPADAJOČA DELA

NAJMODERNEJE OPREMLJENA
KNJIGOVEZNIKA

ČRTALNI STROJ
ZA IZDELOVANJE TRGOVSKIH KNJIG

TELEFON ŠT. 132 — BRZOJAVI: DELTISK
POŠT. ČEK. ZAVOD ŠT. 11 090

LJUBLJANA
MIRKOŠIČEVA CESTA 16

Orjunaši! Pristopajte v „Jadransko Stražo“!

J. GROBELNIK

MANUFAKTURA
ENGROS IN DETAIL

LJUBLJANA
MESTNI TRG ŠT. 22

Ivan Jax in sin

Ljubljana, Gosposvetska cesta 2

Šivalni stroji izborna konstrukcija in
elegančna izvršitev iz to-
varne v Lincu. - Ustanovljena leta 1867.

Pisalni stroji

„Adler“ in „Urania“.

Ceniki zastoj in franko.

Kolesa iz prvih tovarn
in motorete za prvo kolo:
Dürkopp, Styria, Waffennrad —
(orožno kolo).

!! 10letna garancija !!

TRIBUNA F. B. L., Ljubljana, Karlovska cesta 4. Tovarna dvokoles in otroških vozičkov nudi pneumatiko etc. najceneje.

Pomni narod!

(Beseda Vladimira Levstika ob grobu Ivana Endlicherja in judenburških junakov.)

Vrnili ste se!

V sijaju pomlajenja, ovenčana s prvimi rožami, odeta v bujno zelenje svojih šum in polj, ozarjena po bleščanju gor, ki so bile skalne rojenice ob vaši zibelki in so vam obdarile srca z nezlozno zvestobo in duše s trdo močjo — krasna kakor nikoli vas pozdravlja Domovina. S skrivnostnim smehljajem na materinskem obličju vam je odprla svoje nedre; v svojem srcu vam je postlala, da se preljuje vaše večne sanje v njeno živo brst in rast...

Rodna jugoslovenska zemlja vas pozdravlja, še neizmerno lepša ko nekdati: svobodna in samosvoja! Ne objemlje vas z žalostjo, ne pozdravlja vas s solzami; Domovina je večna in v njenem velikem življenju je ni razlike med mrtvimi in med živimi sinovi. Da, vi mrtvi ste ji še dražji — da, vi mrtvi ste tisočkrat živejši od nas!

Zlasti ti, Ivan Endlicher, zlasti vi, judenburški levji, ki ste padli za njeno svobodo, za njeno čast. Zakaj najljubše in najdragocenejše iz vse krasote in vsega bogastva, kar ga more roditi zemlja, je Moč, ki poglone v borbi za Domovino, za srečo in blagor bodočih pokolenj. Narodni ga cenijo višje od vseh svetinj, nesmrtna dela človeškega duha so posvečena njegovemu spominu, zgled njegov oplaja srca milijonov in njegova kri je edina dovolj dragocena, da more odkupiti veke robstva, ustanoviti veke svobode. Jasneje od solnca živih sije slava njih, ki so umrli na polju časti; tako sije vaša slava junaki in mučeniki, tako živite in boste živeli vi!...

V tej svečani uri, ko zastajajo srca tisočev in veje preko naših glav usodni dih zgodovine, se zdí, da so vaše tihle krste edino, kar utripajo. Vaše votle oči žare na nas iz grobov, vaša trohneča usta se gibljejo in govore, vpijejo nam živim v strašnem jeziku večnosti...

Narod! Ali siliš? Razumeš li besedo, ki vstala iz teh grobov?

O, kako smo gluhi, kako pozabljivi smo živi! Kako dobro pomnijo mrtvi, kako mogočen je njihov glas!

Ti grobovi, narod jugoslovenski, te spominjajo tvojega robstva, tvoje nemoči, tvoje sramote in tvojega gorja. Spominjajo te stoletij, ki si jih preječal pod nasiljem; stoletij, ki si jih prestradal s telesom in duhom, poteče se za tuje trinože in podlo živčev ob njihovi milosti; stoletij, ki si jih prekrvavel za tlačitelje, da si jim branil kleti prestol in širil krivično oblast. Spominjajo te udarcev v obraz, spominjajo te psokv in zasramovanja, s katerim so blatili tujci tvoj jezik in tvojih očetov pododavano preprostost; spominjajo te ugrabljenih duš tvoje dece; spominjajo te krvave sile, ki te raztrgala tvojo v vekih zasidrano enoto na tri plemena; spominjajo te peklenške zlobe, ki je ščuvala brata na brata in kri na kri; spominjajo te ječ, vešal in razstrelnih odredov, ki so jih tirani postavili pred spoznanje, da smo iz vekov na vekoma eno od Gospesvete do Soluna, od Soče do vardarskih bregov. Spominjajo te habsburškega jarma, spominjajo te Avstrije!

Ti grobovi, narod jugoslovenski, pripovedujejo, kako ti je blisnila pred desetimi leti prva zarja vzhajajočega odrešenja; kako je planil izza srbskih mej ponosni plamen Svobode in razprostrl svojo luč do nas. Pripovedujejo ti, kako dobro ga je razumela tvoja plemenita mladina, ki je vstala kakor en mož in je strnila svoje vrste od Gorice do Bitolja ter proglasila osnovni stavek revolucionarne jugoslovenske nacionalistične veroizpovedi:

»Hočemo združitev vseh raztrganih udov jugoslovenskega naroda telesa v močno suvereno državno skupnost, ki naj vzdrami spe-

čo silo naše nacije k svobodnemu, samorodnemu duševnemu in gmotnemu razmahu!«

Sveta četa revolucionarne omladine je nastopila svojo mučeniško pot in Ivan Endlicher je bil med tistimi, ki so korakali v prvi vrsti, oznanjaje narodu evangelij Svobode in ne plašeč se preganjanja ne smrti. Njegov grob je priča, da je bil borec-junak in da je šel do kraja. V ljubljanskem omladinskem procesu je bil obsojen kot glavni krivec; avstrijska ječa mu je izsušila žarke mladeniške prsi. Umrli je v Gradcu dne 5. septembra leta 1915 in topovi svetovne vojne so grmeli rekviem njegovi duši.

Toda silna Endlicherjeva duša ni vzletela v kraje miru. Živela je v srcu njegovih tovarišev in pristašev, širila se med ljudstvom, ogrevala čedalje večje množice. Spremljala je srbsko vojsko na njenih slavnihih pohodih, sledila ji na albansko Golgoto, plapolala v proslavljenih praporih jugoslovenskih dobrovoljskih legij, krvavela v Dobruđi, vriskala na Kajmakčalanu in prilpala s kraljevskim poletom Belega Orla nazaj na domača tla.

Dragocen in svet je Endlicherjev spomin; toda nič manj globoka ni naša ganjenost, ko poslušamo zgodbo grobov ob njegovi strani. Kaj nam pripovedujejo ustrelenci iz Judenburga, junaški Janezi, ljubljenci naši?

Pripovedujejo nam in pričajo z nekršljivo svetostjo svoje smrti, da jugoslovenska ideja pač ni bila gospodski izum, da jugoslovenska svoboda ni mogla biti zgolj sanja vročekrvnih študentov, da je živela težnja po tej svobodi v preprostem srcu našega naroda kot vrelena, elementarna sila, da je podzavestno ležala v nji kot zakopan dinamit in da judenburški upor ni bil navadna pobuna nezadovoljnih vojakov, ampak predhodna iskra osvobodilne eksplozije. Pričajo nam, da je živela v železnih prsih preprostih mož in mladeničev že od nekada junaška in mučeniška duša davnih dedov, ki je sredi muk in grozot svetovnega pokolja spoznala svojo pot in je s pravo jugoslovensko borbenostjo krenila za geslom: »Svoboda je dejanje!«

Ti skromni junaki so videli teči našo plemenito kri v brezvestno vsiljenem boju zoper brate in zoper tisto, kar je bilo nas vseh edini možni spas. Videli so razpadanje svojih domov, žalost in bedo svojih dragih, videli neizmernost trpljenja, ki ga je moralo naše ljudstvo prenašati za to, da bi mu naložila Avstrija po dobljeni zmagi še hujše muke. Še globlje sramoto, še okrutnejše zatiranje. In naši možje so čutili, da zmisel te Kalvarije nasprotuje njihovim častim da namen trpljenja ograža blagor njihovih otrok.

Da so jih poslali v ogenj za svobodo in srečo domače zemlje — o, tudi oni bi rekli z enim tistih preprostih, srbskih seljakov, ki so jeseni leta 1918, tik pod Ljubljano ustavili laški naval: »Sedam godina sam već u ratu, pa ako treba, ostacu još sedam godina, samo da bude našoj deci dobro.« Judenburški junaki niso hoteli krvaveti za to, da bude njihovoj deci zlo. S klidem: »Živela Jugoslavija!« so obrnili puške proti vekomnemu tlačitelju; šli so v boj zoper Avstrijo, v boj za to, da bude njihovoj deci dobro.

Samj iz sebe so nastopili jugoslovensko pot — pot borbe proti nasilju. Sovražnikov niso šteli; s pravo jugoslovensko hrabrostjo so prezrli dejstvo, da je stala proti njim vesoljna moč nemškega in madžarskega orožja. In ko so podlegli premoči in je avstrijska zver zahtevala njihovo kri, so umrli po jugoslovensko, so umrli kakor možje. Zakaj Jugoslovenstvo je v sebi Moštvo in Borba... Dobro nam došli, ki ste prešli kri za našo svobodo, za naše ujedinjenje! Pozdravite v večnosti svoje tovariše iz Muraua, Radgone, Kotora, Pulja in Crodripa! Vaši grobovi so naši neporušni dokazi, da je dejstvo jugoslovenske svobo-

de in ujedinjenja prirodno utemeljeno v samem bistvu slovenskega ljudstva, da je zatorej nepreklicno in nedotekljivo. Z jekleno neizbežnostjo logike vas proglašajo jugoslovenska nacionalna stvar za svoje borbe in jemlje vaše svetlinje v svojo zaščito, vašo dediščino v svojo posest! —

Narod! Razumeš li, kaj kličejo ti grobovi? Odpri svoja srca, da začuješ glas mučeniške krvi!

Zevajoča žrela grobnih iam ti kličejo z glasom groma:

Umrli smo, da služimo Domovini. Mi nismo zahtevali, da jo prej otipljemo z rokami kakor nečestit Tomaž; nismo se vpraševali, kako velika naj bo niti ne, kako naj bo urejena; nismo se žrtvovali pogojno, ne iz ničernosti, ne zaradi minljivih časti. Da ste nas vprašali, kakšno hočemo Domovino — nas, ki smo bili silni, edini in nerazdružljivi v svojem bojnem poletu, gotovo bi vam odgovorili, da bodi edina, nedeljiva in močna; takšna, da je ne zruši noben vihar. Mi se ne bi lovili za malenkosti. Jezik mučeničev je vedno enak: jeziki žrtve. Misel mož je zmerom ena; misel Časpi. In stvar junakov je vekoma ista: stvar Domovine. Z vojniško preprostostjo smo storili svojo dolžnost: udarili smo in padli!...

Živi ti narod, za tisto, za kar smo mi korakali v smrt! Živi za Domovino! In pomni: prvo, kar spaja človeka z domovino, je Dolžnost! Dolžnost, izpolnjevana steno, nepogojno, brez misli na povračilo; zakaj Domovina ima pravico zahtevati, ne da bi dejala: zahtevati v ime bodočnosti, v ime pokolenj ki pridejo za vami.

Tvoje edinstvo, narod — kličejo grobovi — je tvoja prva dolžnost, je temeljni kamen Domovine, ki bo hranila v svojem naročju naša razmesarjena srca, naše prestreljene lobanje, naše zdrobljene kosti. Bog vojnih trum nam ne bi pokazal poti v tolikšno žrtve, da ni to edinstvo dete njegovega Duha, da ni po njem blagoslovljeni plod tvoje tisočletne težnje k Človečanstvu. Ta težnja je tvoja velika historična ideja. Pomni, narod, da velikih zgodovinskih idej ne utajiš, ne preklješ in ne pogaziš. Na čistem praporu svojih vernikov, v srcu svojih zvestih, na meču svojih borcev gredo tvoje posvečeno pot, kakor leteči ognji in grmeči plazovi; kar vstane zoper nje, mora pasti! Pomni, narod, da je z našo krvjo zapečaten tvoj usoda: tvoja Domovina, Jugoslavija naše junaške in mučeniške smrti je in ostane velika Jugoslavija Sile. Zvestobe in Slave, sveta Jugoslavija večnosti!

Narod! Siliš li, kaj vprašujejo ti grobovi? —

Poslušaj in trepetaj!

Črna usta grobov te vprašujejo:

Kako si čuval dediščino, ki je zalita z našo krvjo. S čim si poplačal našo izpolnjeno dolžnost? Ali si bil eno v delu in veri, kakor smo bili mi ena žareča duša, ena strašna pest, eno srce, ki je krvavelo? Ali si umel možko živeti, kakor smo mi umrli možje?

Glej, v enem samem našem veseljem vrisku, v enem samem drhtljaju naše ljubezni, v enem samem našem očetovskem smehljaju je bilo več sreče, nego je morelo dati vsa samoljubna utešenja, vse ničernostne izpolnitve in puhle radosti, kar jih dosežejo živi do konca svojih dni. Vse to smo zavrgli zate: svojo srčno kri smo izlili za vaše odrešenje; jok svojih vdov, obup svojih mater, solze svojih neboljnih sirot smo zatajili, da smo mogli umreti za vas, kaj si ti žrtvoval, kaj si ti pozabil? Ali si nam postal v rodni zemlji s svojo zvestobo, ali nas odeneš s svojimi zaslugami, ali si mar storil, da bo njena gruda kletu breme na naših kosteh? Ali bo kameni vojniki nad našim grobom znamenje našega večnega življenja v tvoji slavi ali bo zri s pretečim očesom Jeremije na tvojo radovoljno nemoč, na tvoje strahopetne dvoje, na tvoj zločinski razdor?...

Narod! Kako boš odgovarjal?...

Junaki, mučeniki! Čujte našo izpoved, prizanesljivo sprejmite naš kes:

Ne, mi nismo čuvali vaše dediščine. V pijanosti svobode smo si odpasali meč in smo dali tujcu, da je uplenil Mater! tri dragulje; vaše s krvjo blagoslovljene zemlje sever, zapad in jug... Ne, vaše dolžnosti nismo poplačali. Naše delo je počivalo, naša vera je bila kakor v vetru trs, naše duše so bile hladne, naša pest se je razklepala v uri Volje, naše srce je utripalo za svojo lastno minljivo slast... Bili nismo eno, hoteli smo biti troje... Vam, ki ste nam dali s svojo smrtjo zgled časti se izpovedujemo, da nismo umeli živeti. Stiskali smo se v krilo izmučene Domovine, a žrtvovali ji nismo ni ene puhle radosti, ni enega samoljubnega zadoščanja; in kadar smo plačevali račune svojih zlih dejanj, smo klicali njo na odgovor in smo iz kljubovanja trgali njeno posvečeno telo... Ne, mi nismo vredni vaše krvi; nevedni smo ječanja vaših vdov, obupa vaših mater, solz vaših bednih sirot. Da vas ne bi zeblo pod odejo naših zaslug, da vas ne bi peklo ležati na posteli naše zvestobe! Da ne bi bila domača gruda breme na vaših prsih, da ne bi bil vaš spomenik štrleče znamenje naše propasti!

A ne, mladeniški apostol Edinstva — ne, ve krvne priče na pragu naših svobodnih dni! Ni še prepozno! Ležati boste na naših hvaležnosti, na naši ljubezni; ura vaše vrnitve bodi ura našega prebujenja iz mre dvomov, razdvoja, zlobe, sebičnosti in nemoških grehot. Vaša trohneča srca naj se zgranejo v tei uri, vaše votle oči naj se ozro na nas iz grobov in vaše hrabre duše, ki plavajo nad nami, naj slišijo pršego, ki vas bo grela v snu gomil:

»Na vaše svete kosti, na vašo prelitto kri, na jok vaših vdov, na obup vaših mater, na solze vaših sirot se zaklinjamo, da hočemo poslej prezrti svoj lastni prid in vsakotero nizko strast v prospeh in blagor Domovine, kateri ste se darovali. Zaklinjamo se, da nam bo slaiša od vseh slasti, dražja od vseh zakladov čast in slava jugoslovenske zemlje, sila in veličina jugoslovenskega naroda, in če bi se drznili vnani ali notranji sovražnik dvigniti kletu roko na zdravje in moč, na edinstvo, na čast domovine Ivana Endlicherja in judenburških levov — zaklinjamo se, da poplje zemlja poslednjo srago naših src, da ležejo naša mrtva trupla k vašim slavnim kostem, da razpadejo naši domovi v prah in pepel in da izgine naš rod in vsaka sled o našem imenu, preden damo raztrgati Mater, ki vas je rodila, zemljo, ki bo hranila vaše ostanke. Ni je ločitve za nas mimo ločitve v žive in mrtve!

Tako bodi na vekoma!

Počivajte mirno! Mi čutimo, da živite z nami; vemo, da niste mrtvi. V vetru, ki zibje gozde na rebrihih domačih gor, je še posednji dih vaših zvestih prs, je vaša ljubezen, silnejša od smrtnih groze, je vaša poslednja sokolja misel, ki je priletela z morišča domovini v pozdrav. V luči jugoslovenskega solnca, ki bo sijalo na vaše grobove z jugoslovenskega neba, je še poslednji sijaj vaših drznih oči, ki so v temi ječe in v blisku avstrijskih pušk uzrle jugoslovensko svobodo... In v naših dušah živi vaš neugasni spomin...

Vemo, da niste mrtvi. Blagoslovljajte boste zri na naše setve, na naše zetve, na našo rast in na našo čast. Kadar pa zabučí bolni rog od Vardarja do Triglava in pozove naše polke Domovini na obrambo, zasužnjenim bratom na pomoč, tedaj junaki naj dvigne kameni vojniki nad vašim grobom svojo v onemoglem gnevu sklonjeno glavo in vaše silne duše naj planejo z besom viliarja v trobojno sviko naših praporov, naj hrumé pred nami strnjene s senca-mi borcev s Kumanova, Črne Reke, z Rudnika, Cera, Dobruđe in Kaj-

makčalana, in naj nas vedijo k zmagi, da posujemo vaše gonile s cvetjem jugoslovenskega Korotana, da jih poškopimo z vodo iz jugoslovenske Soče, da jih ovenčamo z ovorjem novih jugoslovenskih obal!... Do svidenja!

Prvorazredni moderni brzo-pisalni stroj „STOEWER“.
Zastopstvo: Ljubljana, Šelenburgova ulica štev. 6/I.

Mi in svet.

Dne 12. maja t. l. se je vršila v Parizu v »L' Union française« na bulvaru St. Germain ustanovna seja tkzv. »Slovenskega odbora«. Mi se za ta dogodek nismo posebno zanimali in morebiti bo marsikdo zmignil z rameni, ko bo čital besedo »slovenski«. Ali še verujemo v slovanstvo. Kako si ga predstavljamo? Kaj hočemo z njim? Mislimi smo, da bo po vojni slovanstvo v Evropi močna sila. Ogromna Rusija in pred njo tri nove slovanske države: Poljska, Češkoslovaška in Jugoslavija — to bi bila slovanska »trojka«, ki bi prihajala od vzhoda na zapad. Svet bi gledal s spoštovanjem na nas; če bi nas ne spoštoval, bi se nas bal. Še leta 1918. smo v Ljubljani ustanavljali trozvezo od Baita do Adrije. Kje je ta trozveza? Namesto nje imamo malo antanto, v kateri smo Slovani sicer v večini, vendar je to le nekaka obrambna zveza malih držav proti velikim in je v nji težko najti enotnost. Namesto predvojnih sanj o bodočnosti slovanstva imamo danes boljševisko Rusijo, ki je oslabljena na znotraj in zunaj, imamo poljsko-češkoslovaški spor zaradi Javorine in jugoslovensko-bolgarski spor zaradi znanjih balkanskih razmer. Nekaj sporov smo prinesli s seboj iz preteklosti, nekaj jih je nastalo med nami po vojni, nekaj so jih vrgli med nas drugi. In tako gre naša zgodovina naprej. Ali ne bo nikoli boljše? Vse to nam v zunanem svetu škoduje in svet, ki je preje gledal na nas z zasmehom in preziranjem, je imel po vojni dovolj prilik, da je spoznal naše državne nezmožnosti. Zato so nas odrinili od važnih mest — ali pa sami nismo znali priti tja. Treba je n. pr. pogledati samo v tkzv. Ligo narodov, kako smo v nji zastopani. Četudi ta »Liga« ne dosega svojih velikih ciljev, vendar smo že opetovano videli, da je v važnih vprašanih odločala proti nam. Zakaj? Zato, ker nismo v nji zastopani, kot bi bilo treba. Vkljub vsem medsebojnim sporom bi namreč morali pred svetom vendar-le kazati nekako skupnost; to bi bilo nam vsem v korist. Zato se je ustanovil pariški »Slovenski odbor«. Čeprav ne verujemo v njegovo vsegamogočnost, nekaj dobrega vendar lahko stori: da nas predstavlja pred svetom. Program pariškega »Slovenskega odbora« je: 1. Najti skupno stališče slov. narodov glede vprašanj svetovne politike; 2. ustanoviti nova središča za slov. propagando; 3. poskrbeti za pravilne informacije svetovnemu časopisju; 4. skušati urediti spore in premagati zastarele predsodke. V odbor so stopili zastopniki vseh slovanskih narodov. Odbor bo pripravil slovanski kongres v kakem slovanskem mestu.

Kakorkoli so v teh časih slabi izgledi za uspehe tega programa, vendar ne smemo podcenjevati pomena, ki bi ga imelo tako zastopstvo pred svetom. Vidov dan je dan, ki nas kliče iz sužnosti k svobodi iz teme k solncu, iz slabosti k moči, iz preteklosti v bodočnost. Zato je njegov nacionalizem ne le jugoslovenski, ampak slovenski — on premaguje zato notranjo slabost in dviga naše sile, da bomo večji v bodočnosti, nego smo bili v preteklosti mi vsi!

»Kar nas je snov sloveče matere.«

Dr. I. L.

PINTER & LENARD

VELETRGOVINA Z ZELEZNINO
TELEFON ŠT. 282 IIII BRZJOVAJI „PINLEN“ MARIBOR

Nemška nesramnost.

Danes prinašamo našim čitateljem pooblastilo, ki ga je dobil pri nas slaboglasni Kočevar dr. Fran Perz, ki iz svojega uredništva v Novem Sadu hujska naše Nemce na odpor proti narodu in državi, od glavnega vodstva stranke vojvodinskih Nemcev.

Vsa prepotenca bivših »herenfolkovcev« se zrcali v zahtevah, ki so jih zaupniki naših nemčurjev stavili tisti stranki, ki bi bila hotela skleniti sramoten kompromis z njimi in potepati v prah pridobitve osvobojenja. Popolno vzpostavitev nadvlade Nemcev v Sloveniji so zahtevali.

Načrt jim je izpodletel, dasi so skušali pri radikalni stranki kolikor mogoče drago prodati svojih domnevnih 12.000 glasov. Dovolili so si celo nesramno natolcevanje, da sta bili dve slovenski stranki pripravljene sprejeti več nemških zahtev.

Da bi pa lažje kaj več iztisnili so se sklenili prodati radikalni stranki, ki so o njej mislili, da je najbolj pristopna za podobne kravje kupčije, ki meje že na narodno izdajstvo.

Eksponenti radikalne stranke so se Nemcem zadeli ravno dovolj pokvarjeni, da bi se z njimi lahko zbarantalo kaj nečednega. Toda

glavni odbor NRS ni odobril taktike lokalnih činiteljev. Izjavil je, da Nemci uživajo vse državljanske pravice, ki jim jih je država priznala brez kake mentalne rezervacije, zato je tudi dolžnost Nemcev, da stopijo brepogojno in brez pridržkov na stran onih, ki so za edinstvo in obstoj države. V teh važnih vprašanjih ne more biti diskusije.

Značilno je, da so tukajšnji eksponenti, ki so se večinoma iz najnižjih dobičkarskih motivov pritihotapili v NRS, ki je bila desettletja nositeljica ideje Jugoslovanstva in ki je položila s svojim delom temelj naši državi, ostali na prejšnjem stališču in za vsako ceno hočejo vrniti Nemcem njih pozicijo pred prevratom.

Pokazali so se nezmožne, pod njimj ugled stranke močno trpi, zato je skrajni čas, da se odstranijo z vplivnih mest v korist stranke, naroda in države.

Nemčurjem pa se naj dokaže, da so nehači biti gospodujoče pleme in da se morajo v celoti in v vsem podrediti zahtevam naroda in države. Njim imponira samo sila, naj jo izkusijo, da bodo tudi oni vedeli, kako je bilo nam pod njih krivičnim režimom. Vsa teža represalij za preganjanje koroških Slovencev naj pade nanje!

Spomenica

o držanju Nemcev v Sloveniji pri predstojecih volitvah v skupščino.

Nemci v Sloveniji so na sestanku zaupnikov, ki so se ga udeležili zastopniki iz Ljubljane, Kočevja, Celja, Maribora in Ptuj, pooblastili podpisane dr. Franca Perza, glavnega urednika »Deutsches Volksblatt« v Novem Sadu, s pridržkom odobritve s strani glavnega vodstva nemške stranke, skleniti z glavnim odborom radikalne stranke volilni sporazum za bodoče volitve v skupščino:

Slovenija je razdeljena v sledeče 3 volilne okraje:

I. volilni okraj Ljubljana.— mesto z enim mandatom.

II. volilni okraj Ljubljana-Novomesto, dežela Kranjska, z 10 mandati in

III. volilni okraj Maribor-Celje s 15 mandati.

Nemško prebivalstvo teh volilnih okrajev šteje v resnici, ne oziraje se na nepravilno uradno štetje I. v volilnem okraju Ljubljana-mesto ca. 3000 duš, kar da približno 500 volilcev; II. v volilnem okraju Ljubljana-Novomesto ca. 18.000 duš, kar da približno 3000 volilcev in III. v volilnem okraju Maribor-Celje po cenitvi 70.000 duš, kar da približno 12.000 volilcev.

Ako Nemci v Sloveniji vztrajajo pri bodočih volitvah na samostojnih kandidatih listah, I. bi se v volilnem okrožju Ljubljana-mesto smatral nemški kandidat samo kot številni; II. bi v volilnem okrožju Ljubljana-Novomesto nemški kandidat pri močnejši razcepljenosti glasov vsekakor lahko prodrl; III. bi v volilnem okrožju Maribor-Celje gotovo lahko prodrl en kandidat, verjetno pa dva, ker lahko vzamemo, da bo zani glasovalo tudi veliko število slovenskega kmetijskega prebivalstva.

Ako pa Nemci v Sloveniji sklenejo n. pr. z radikalno stranko volilni sporazum, bi s pomočjo sklenjenih in enotno oddanih nemških glasov I. lahko dosegla relativno večino v volilnem okrožju Ljubljana-mesto radikalni stranki blizu stoječa lista (Zajednica); II. bi bil v volilnem okrožju Ljubljana-Novomesto radikalni nosilec liste čisto gotovo izvoljen; III. bi v volilnem okrožju Maribor-Celje razen radikalnega nosilca liste gotovo prodrl še en kandidat, verjetno še drugi in morda celo tretji.

3. Vrnitev imetja dijaškega doma v Kočevju z dovolitvijo, da društvo »Deutsches Studentenheim« lahko zopet začne delovati, tedaj razveljavljenje razpusitvenega odloka deželne vlade v Ljubljani, poverjeništvu za notranje zadeve z dne 19. maja 1921, št. 6955/IV.

4. Vrnitev ubožnice.

5. Razveljavljenje naredbe deželne vlade v Ljubljani z dne 19. junija 1921, št. 3319, v zvezi z odlokom višjega šolskega sveta v Ljubljani z dne 2. oktobra 1919, št. 15.103, ki določa, da odločajo o materinem jeziku otrok nemških staršev šolska oblastva.

6. Področje kazenskih zadev povodom ustanovitve podružnice »Schwäbisch-deutscher Kulturbund« v Kočevju. Razveljavljenje razpusta »Kulturbunda« podružnice v Kočevju.

7. Odstranitev okrajnega glavarja dr. Ogrina, obeh komisarjev dr. Vidica in Kapusa z okrajnega glavarstva v Kočevju.

8. Ustavitev snovanja podružnic radikalne stranke v kočevski občini in opustitev dosedaj ustanovljenih podružnic ter izdaje nemškega lista »Radikal«.

9. Dovolitev historičnih barv belomodro.

III. Volilno okrožje Maribor-Celje.

10. Celje: Razveljavljenje razpusitvenega odloka društva »Deutsches Haus« in vzpostavitev njegovih pravic.

11. Maribor: Vrnitev gledališča in kazenskega poslopja gledališkemu in kazinskemu društvu.

12. Vrnitev mariborske koč mariborskemu planinskemu društvu »Marburger Hütte«.

13. Rešitev prizivov zoper razpusitvene odloke mariborskega policijskega komisariata z dne 19. avgusta, št. 498 glede društva »Deutsches Studentenheim«.

14. Rešitev priziva proti razpusitvenemu odloku gospodinske in nadaljevalne šole za deklice.

15. Ptuj: Vzpostavitev in vrnitev ptujskega glasbenega društva.

16. Razveljavljenje nezakonite omejitve imetja in delovanja društva »Deutsches Vereinshaus«.

S tem se niso izčrpane vse želje Nemcev v Sloveniji glede sanacije krivic, ki so se jim prizadevale po prevratu protipravno in protizakonito. Biljo bi potrebno, da se v svrhu zboljšanja razpoloženja in nastrojenja nemških volilcev v Sloveniji za volilni kompromis razčistijo tudi sledeče zadeve, zlasti ker so se že gotove slovenske stranke v teku pogajanj izjavile pripravljenim za marsikako koncesijo.

Stavljene ponudbe se tičejo zlasti sledečih točk:

17. Takojšnji razpis občinskih volitev v Sloveniji, ki se jih Nemci vsled opcijske pravice niso smeli udeležiti.

18. Izdaja navodil podrejenim oblastvom glede blagohotnega reševanja prošelj za državljanstvo onim Nemcem, ki bivajo že 10 let stalno tu in spadajo med pridobitne sloje.

19. Dopustitev nemških napisov in reševanje nemških dopisov v nemškem jeziku.

20. Vrnitev vseh ostalih zgoraj ne naštetih protipravno odvzetih nemških društev.

Novi Sad, dne 24. jan. 1923.

Dr. Franz Perz m. p.

Denkschrift über die Haltung der Deutschen in Slovenien bei den bevorstehenden Parlaments-Wahlen.

Die Deutschen in Slovenien haben dem Unterfertigten Dr. Franz Perz, Hauptgeschäftsführer des »Deutschen Volksblattes« in Neusatz in einer von Vertretern aus Laibach, Gottschee, Cilli, Marburg und Pettau besuchten Vertrauensmännerversammlung vom 14. Jänner 1923, in Vollmacht übertragen, vorbehalt-

lich der Zustimmung der Hauptleitung der deutschen Partei mit dem Hauptauschuss der radikalen Partei in Belgrad ein Wahlabkommen für die bevorstehenden Parlamentswahlen zu treffen.

Slovenien ist in folgende 3 Wahlkreise eingeteilt:

I. Wahlkreis Laibach-Stadt mit einem Mandat.

II. Wahlkreis Laibach-Rudolfswert, Land Krain mit 10 Mandaten und

III. Wahlkreis Marburg-Cilli mit 15 Mandaten.

Die deutsche Bevölkerung in diesen Wahlkreisen zählt tatsächlich abweichend von der unrichtigen offiziellen Statistik.

I. Im Wahlkreise Laibach-Stadt circa 3000 Seelen, das ist ungefähr 500 Wähler.

II. Im Wahlkreise Laibach-Rudolfswert ca. 18.000 Seelen d. s. ungefähr 3000 Wähler und

III. Im Wahlkreise Marburg-Cilli schätzungsweise 70.000 Seelen d. s. ca. 12.000 Wähler. —

Wenn die Deutschen in Slovenien bei den bevorstehenden Wahlen an den selbstständigen Kandidatenlisten festhalten, so würde:

I. Im Wahlkreise Laibach-Stadt der deutsche Wahlwerber bloss als Zählkandidat anzusehen sein;

II. Im Wahlkreise Laibach-Rudolfswert der deutsche Kandidat bei stärkerer Stimmenzersplitterung allenfalls durchdringen können;

III. Im Wahlkreise Marburg-Cilli bestimmt ein Kandidat, wahrscheinlich aber zwei gewählt werden können, da anzunehmen, dass für ihn auch eine große Anzahl slovenischer Landbevölkerung stimmen würde.

Wenn die Deutschen in Slovenien jedoch beispielsweise mit der Radikalen Partei ein Wahlabkommen treffen, so könnte mit Hilfe der geschlossenen und einheitlich abgegebenen Stimmen der Deutschen;

I. Im Wahlkreise Laibach-Stadt eine der radikalen Partei nahestehende Liste (Zajednica) die relative Mehrheit erhalten;

II. Im Wahlkreise Laibach-Rudolfswert der radikale Listenführer ganz bestimmt gewählt werden;

III. Im Wahlkreise Marburg-Cilli ausser dem radikalen Listenführer bestimmt noch ein Kandidat, wahrscheinlich noch ein zweiter und allenfalls noch ein dritter durchdringen können. —

Die Voraussetzung für diese Aufstellung ist, dass im Wahlkreise I die radikale Partei sich mit einer slovenischen Partei (Zajednica) wegen Aufstellung einer gemeinsamen Liste verständigt, im Wahlkreise II gegen keine deutsche Liste anzukämpfen hat und im Wahlkreise III mit der deutschen Partei eine Kompromissliste aufstellt.

Der Unterzeichnete hat sowohl von der Vertrauensmännerversammlung in Slovenien als auch von der deutschen Parteileitung in Neusatz den strikten Auftrag erhalten, die Wahltaktik der deutschen Wähler in Slovenien nach einheitlichen Gesichtspunkten zu regeln. Es kommen sonach folgende Möglichkeiten in Betracht.

1. Die Deutschen in Slovenien stellen in allen 3 Wahlkreisen selbständige Kandidatenlisten bzw. Wahlkandidaten auf. Die Kandidatenlisten sind bereits in Vorbereitung und werden, falls ein Wahlabkommen nicht zustande kommt, überreicht und unter keinen Umständen zurückgezogen werden.

2. Die Deutschen in Slovenien üben bei den bevorstehenden Wahlen Stimmhaltung. Dieser Fall ist kaum vorzusehen.

3. Die Deutschen in Slovenien unterstützen bei den Wahlen eine Oppositionspartei. Dieser Fall ist unwahrscheinlicher, als bereits von 2 Seiten bindende Zusagen bezüglich Erfüllung gewisser deutscher Mindestforderungen gemacht wurden.

4. Die Deutschen in Slovenien treffen mit der radikalen Partei ein Wahlabkommen. —

Zu einem sind die Deutschen in Slovenien unter nachstehenden Voraussetzungen bereit:

A. Erfüllung der nachstehenden Wünsche bis spätestens 15. IV. d. J. ein Monat vor Vornahme der Wahlen. In diesem Falle werden die Deutschen in Slovenien die unter allen Umständen eingereichten Listen zurückziehen.

B. Sicherung gegen Nationalen Boykott und Strassenausschreitungen aus Anlass der Wahlbeteiligung für die in Slovenien vielfach unsympathische radikale Partei.

Im besonderen sind die zu erfüllenden Wünsche folgende:

I. Wahlkreis Laibach Stadt.

1. Rückgabe der Philharmonischen Gesellschaft in Laibach an die früheren Mitglieder und Wiedererlangung des früheren Vereinsauschusses in seine vollen Rechte. —

2. Wiederherstellung der deutschen Parallelklassen am Staatsrealgymnasium mit slov. deutscher Unterrichtssprache in Laibach. Anstellung deutscher Professoren für diese Parallelklassen in Ermöglichung der Errichtung eines deutschen Studentenheimes in Laibach aus Privatmitteln der Deutschen Sloveniens.

II. Wahlkreis Laibach Rudolfswert.

3. Rückgabe des Vermögens des Studentenheimes in Gottschee mit der Bewilligung, dass der Verein »Deutsches Studentenheim« seine Tätigkeit wieder aufnehmen kann, daher ausser Kraftsetzung des Auflösungsbeschlusses der Landesregierung in Laibach »Poverjeništvu za notranje zadeve vom 19./VI. 1921, Z. 6955/IV.

4. Rückgabe des Waisenhauses.

5. Aufhebung der Verfügung der Landesregierung von Laibach vom 19. VI. 1921 Z. 3319 in Verbindung mit der Entscheidung des Ober-schulrates in Laibach vom 2. X. 1919 Z. 15103, womit bestimmt wurde, dass die Schulbehörden über die Muttersprache der Kinder deutscher Eltern zu entscheiden haben.

6. Niederschlagung der Strafan-gelegenheiten anlässlich der Gründung der Ortsgruppe Gottschee des Schwäbisch-deutschen Kulturbundes, Aufhebung der Auflösung der Kulturbundortsgruppe Gottschee. —

7. Entfernung des Bezirkshauptmannes Dr. Ogrin, der beiden Kommissäre Dr. Vidic und Kapus von der Bezirkshauptmannschaft Gottschee.

8. Einstellung der Gründung von Ortsgruppen der radikalen Partei in den gottscheer Gemeinden und Auflösung der bisherigen Ortsgruppen sowie Auflösung der Herausgabe der deutschen Zeitung »Radikal«.

9. Wiedezulassung der historischen Farben weiss-blau.

III. Wahlkreis Marburg-Cilli.

10. Cilli. Aufhebung des Auflösungsbeschlusses des Vereines »Deutsches Haus« und Wiederherstellung seiner Rechte.

11. Marburg. Rückgabe des Theater und Kasinogebäudes an den Theater- und Kasinoverein.

12. Rückgabe der Marburger Hütte an den deutschen Bergverein »Marburger-Hütte«.

13. Die Erledigung der Rekurse den Auflösungsbescheid des Poitzelkommissariats Marburg vom 19. VIII. Z. 498 bezüglich des Vereines »Deutsches Studentenheim«.

14. Erledigung des Rekurses gegen die Auflösung der Haushaltungs- und Fortbildungsschule für Mädchen. —

15. Pettau. Wiederherstellung und Rückgabe des Pettauer Musikvereines.

16. Aufhebung der rechtswidrigen Beschränkung des Eigentums und der Tätigkeit des Vereines »Deutsches Vereinshaus«. —

Dobrovoljačka banka d. d. u Zagrebu

čak. rač. št. 13.320

podružnica Ljubljana, Dunajska cesta št. 31

Telefon št. 720

Kupuje in prodaja devize in valute po najugodnejših dnevnih tečajih, izdaja uverenja, sprejema denarne vloge na hranilne knjižice in tekoči račun ter jih obrestuje po najugodnejši obrestni meri. Izvršuje vse bančne transakcije najtočneje in najkulantneje.

Centrala:
Zagreb.

Podružnice:

Osijek, Suho polje, Zemun, Dugo selo, Novi Sad, Buenos Aires.

Centrala:
Zagreb.

Naklada in izdaja lastnih serij „Stenskih reklamnih načrtov trgovsko-prometnih središč in kopalšč kraljevine SHS“:

Serijska A: Načrt Ljubljane.

Serijska B: Bled, z železniškim omrežjem cele naše države.

Serijska C: Sušak, s parobrodsko in železniško karto,

po osnutku ing. Gregora, se priporoča trgovsko-industrijskim izvoznim in uvoznim krogom.

OGLASNI IN REKLAMNI ZAVOD

JOZO ZORMAN

LJUBLJANA, GLEDALIŠKA ULICA 2

Sprejema oglase za vse časopise in revije, posebno za čas III. ljubljane, velesojma !!

Lastna koja na letošnjem III. ljubljane, velesojmu!

Proračuni in pojasnila brezplačno, oglasi po origin. oglašnih cenah

Poštni tek. račun št. 12.066 v Ljubljani.

Damit sind noch nicht alle Wünsche der Deutschen in Slovenien wegen Sanierung des ihnen nach dem Umsturz rechts- und gesetzwidrig angefügten Unrechts erschöpft. Es wäre angezeigt, dass auch nachstehende Angelegenheiten bereinigt würden, damit die Stimmung und Disposition der deutschen Wählerschaft in Slovenien für das Wahlkompromiss verbessert wird, umso mehr als bereits gewisse slovenische Parteien sich im Zuge von Verhandlungen zu mancherlei Zugeständnissen bereit erklärt haben. Die gemachten Angebote betreffen insbesondere folgende Punkte:

17. Sofortige Ausschreibung von Neuwahlen für die Stadtgemeinde in

Slovenien, an denen sich die Deutschen wegen des Optionsrechtes nicht beteiligen dürften;

18. Erlassung von Weisungen an die unteren Behörden betreffend entgegenkommende Erledigung von Einbürgerungsgesuchen jener Deutschen, die über 10 Jahre ständig hier wohnen und erwerbstätig sind.

19. Zulassung deutscher Aufschriften und Erledigung deutscher Eingaben in deutscher Sprache. —

21. Rückgabe aller übrigen oben nicht genannten rechtswidrig wegenommenen deutschen Vereine.

Neusatz, am 24./I. 1923.

Dr. Franz Perz, m. p.

Zahtevajte po vseh restavracijah in kavarnah prvovrstna specialna vina v steklenicah

tvrdke GJURO VALJAK

Grajska klet, Maribor.

Manifestacija naše misli v Šumadiji.

Beograd, 19. junija.

Pričetkom tega meseca je novi oblastni odbor Or. Ju. Na, v Beogradu obdržal prvi informativni sastanak u svrhu ustanovitve Orjune u Kragujevcu, u sru Šumadije. Sastanak je pokazal, da so tudi v tem delu naše države plodna tla za naš pokret, še več, da bo naša junaška Šumadija postala v kratkem glavna naša trdnjava. Na tem sestanku se je tudi sklenilo obdržati v nedeljo, 17. t. m. v Kragujevcu velik javen shod Orjune in izredna želja Kraguječevanov je bila, da se na ta shod pozovejo tudi zastopniki hrvatskih in slovenskih Orjun. Naš ljubljanski oblastni odbor se je vabilu z veseljem odzval in poslal v Kragujevac predsednika mariborske Orjune, tovariša Radivoja Reharja. Zagreb je bil vsled nujnih organizatoričnih poslov zadržan in je zato pooblastil podpredsednika beogradskega oblastnega odbora, dr. Iva Mogorovića, da ga zastopa, poslal pa je poleg tega shodu tudi brzojavni pozdrav.

Tako so se v soboto zvečer podali v Kragujevac predsednik beogradskega oblastnega odbora inženir Miloš Radojlović, podpredsednik dr. Ivo Mogorović, člana Svetozar Despotović in Miloš Popović, slavni srbski guslar, kapetan Perun Perunović in delegat ljubljanskega oblastnega odbora Radivoj Rehar. Kragujevaški tovariši so delegate že na kolodvoru presrečno sprejeli ter jih odvedli v prijazno mesto, kjer se je ob 10. uri pričel javen shod v mestnem parku. Shoda, ki ga je otvoril domačin profesor Kuzelj, so se udeležilo preko 2000 ljudi iz mesta in okolice. Po zatrdilu Kraguječevanov je bil to največji shod po vojni, kajti strankarskih in drugih shodov se zadnja leta ni udeležilo nad 800 ljudi.

Po pozdravu otvoritelja in sklicatelja shoda je spregovoril predsednik beogradskega oblastnega odbora inženir Miloš Radojlović, ki je s svojim mogočnim glasom, ki prekaša gotovo vse v naši državi, pozdravil Šumadijo in Šumadince, spomnil jih njihovih borb za svobodo in pozval, naj zvesti svojim tradicijam svobodo in narodno edinstvo tudi nadalje čuvaljo. Med njegovim govorom so pričeli izzivati komunisti, katerih pa je bilo komaj

kakih 50 ter zahtevali, da se dopusti tudi njihovega govornika, čemur se je tudi ugodilo z motivacijo, da je naša ideja tako čista, da se ne boji nasprotnikov. Nastopil je torej odvetniški pripravnik Kuzmanović, bivši komunistični poslanski kandidat ki je v svojem jako konfuznem govoru pogreval stare fraze o našem pokretu, znane že davno iz beogradskega »Balkana« in mariborske »Straže«. Dr. Ivo Mogorović, naš odlični ideolog in pravzaprav prvi idejni oče našega pokreta, ki je nastopil za Kuzmanovićem je ob splošnem odobravanju temeljito pobil in razvil podrobno naš program. Komunisti so med njegovim govorom postali že bolj tihi, posebno še radi tega, ker je postajalo ogorčenje ogromne mase naših ljudi proti njim vedno večje.

Tretji je nastopil delegat Slovenije, Radivoj Rehar, ki je pozdravil Šumadijo v imenu 15.000 organiziranih slovenskih Orjunašev. Pobil je trditve komunistov, da je Orjuna protivnica delavstva ter orisal žalostno stanje nacionalne svesti v Sloveniji, kjer je masa ljudstva zapeljana po klerikalcih in kjer edino Orjuna čuva naše nacionalne pridobitve, jo pa razni upravni in drugi mogočnejši, mesto da bi jo podpirali, preganjajo. Orisal je ptujske dogodke, radi katerih so bili člani Orjune, ki so peli »Bože pravde« obsojeni na 14 dni zapora, Nemci pa, ki so peli »Die Wacht am Rhein«, le na 50 Din globe. Njegovemu govoru so navzoči sledili z velikim zanimanjem, celo komunisti niso ugovarjali. Po Reharjevem govoru je sklicatelj pozval navzoče, naj se vpišejo v našo organizacijo, naj stopijo v bojne vrste Orjune ter na to zaključil impozanten shod, ki je osvojil srce naše države, zibelko naše svobode — Šumadijo.

Po shodu se je vršilo v kavarni »Park« vpisovanje novih članov in je število članstva kragujevaške Orjune takoj naraslo na krog 500 članov in članic. V ožjem krogu članov se je na to vršila še konferenca glede organiziranja okoliških vasi in mesta samega, na katerih so govorili predsednik pripravljalnega odbora kragujevaške Orjune, zet vojvode Stepe Stepanovića, dr. Krsto Dragomirović, dr. Ivo Mogorović in seljak Veselin Žikić. Posebno krasen je bil govor dr. Dragomirovića, ki je naglašal vzvišeno misel jugoslovenskega narodnega edinstva in izrazil željo vseh svestnih Šumadincev, naj se naša država zove Jugoslavija, naš narod pa jugoslovenski. Zelo originalen pa je bil govor seljaka Veselina Žikića, ki je primerjal našo državo s panjem, sestavljenim iz treh rojev z eno matico a z obilnimi trofi, katere bo treba preganja-

ti, pometati ven in kar je naloga Orjune.

Delegati so se še do poznega večera zabavali in pogovarjali v krogu svestnih Šumadincev in ko so zvečer zapuščali prijazni Kragujevac, so nosili s seboj veselo zavest, da je Šumadija naša. Tista Šumadija ki je pred stoletjem s takim navdušenjem in požrtvovalnostjo sprejela idejo Črnega Jurija in šla v boj za svobodo Srbije, tista Šumadija, ki je šla pozneje l. 1914. tako svestno v boj za našo veliko jugoslovensko svobodo, je dne 17. t. m. sprejela tudi idejo Orjune, pripravljena boriti se zanjo, če treba tudi do zadnje kaplje krvi, Šumadija je naša, to je sladka zavest ki mora opajati z zadovoljstvom vse naše vrste od Maribora do Bitolja, od Subotice do Splita. Z osvobojenjem Šumadije pa je završena tudi prva — propagandistična faza našega pokreta, ki je s tem obtel vse pokrajne naše države.

POZORI!

Več otroških vozičkov, kolesa z gomo se poceni prodajo že od Din 250.—, Ljubljana, Zvonarska ulica št. 1.

VOJIN PALJEVIĆ:

Fašizem.

Pregled, zgodovina in razvoj najnovejšega italijanskega pokreta. (Konec.)

Leta 1921. je bil program že skoro gotov. Program, ki označuje fašizem kot pokret, a ne kot stranko — dogme fašizma privlačujejo ljudi iz vseh strank in vseh stanov. Nek njihov pisec podaja paralelo med nacionalizmom in fašizmom in pravi:

»Nacionalizem je po tendenci monarhističen in konservativen. Fašizem spoštuje monarhijo, ker služi za osnovo italijanskega ujedinitja, vendar pa je fašizem po tendenci republikanski. Naravno, saj je izšel iz proletarskih nacionalnih krogov brez podedovanih tradicij.

Nacionalizem (vedno rabljeno z ozirom na razmere in stranke v Italiji) ima absolutno imperialistično zunanjo politiko — fašizem je kulturnejši, on je za trgovsko ekspanzivnost.*

Izmed vseh vprašanih leži fašizmu na sruju najbolj delavsko vpra-

* Zdi se nam, da pisec članka tu nima prav. V praksi je fašizem pokazal, da je v zunanji politiki, posebno pa v odnošjih napram naš državi, imperialističen kakor italijanski nacionalizem, a pri izvajanju te svoje politike se je pokazal kot skrajno nekulturn. (Op. ured. »Orjune«).

Vidov dan.

Zgodovina šteje sto in sto narodov, ki so po odločilnem porazu, po izgubi državne samostojnosti in po padcu v sužnost, duševno in fizično onemogli ter izgubili z lica zemlje, potopivši se v narodu zmagaču.

Skoro osamljen v povestnici pa stoji srbski poraz na Kosovem, kjer je propalo srbsko carstvo srednjega veka, kjer je poginil cvet srbske gospode in ki je rahlo fevdalno skupnost srbskih zemlja za vedno ločil in podredil srbske zemlje tujemu gospodstvu.

Poraz na Kosovem l. 1389. na Vidov dan dne 28. junija, je globoko zadel srbski narod. Brezupno je izgledalo stanje srbskih zemelj, ki so jih še nekaj časa vladali domaći knezi, vazali sultanov. Ko pa so se Turki okrepili, so odstranili tudi to zadnje senco nekdanje srbske samostojnosti in srbsko pleme je za več ko petsto let zapalo v najkrutejše turško robstvo. Zavest srbstva pa v robstvu ni izgubila. Grozna narodna katastrofa, ki je iz naroda-gospoda preko noči napravila narod-rajo, ni mogla zatreti v narodu spomina na čase sijaja srbskega carstva. Iz razbolele narodove duše se je rodil biser naše in svetovne narodne pesnje.

Ne pesem umirajočega labuda, ne otožna pesem na smrt obsojenih, ki vidijo svojo bližnjo smrt, ampak pesem naroda, ki je vaje gospodovati, ki junaško prenaša nesrečo, ki so jo zakrivali njegovi voditelji, se je oglašila v sruju srbskega plemena.

Grozna katastrofa, ki jo je občutila vsa sodobna Evropa, ni zasjala malodušja v vrstah srbskega plemena. Visoko se je dvignila plemenska zavest, prevzela je intenzivno vse čustvovanje srbskega človeka ter vodila petnajst generacij v temi, jih bodrila v obupu, podžigala jim srd do vekovnega sovraga in jim kazala na obzorju

svobodo in sijaj naroda, ki bo vstal in vzpostavil srbsko carstvo v vsej njegovi veličini.

Zanetila je v narodu iskro upora, ki je najbujnejše može gnala na vsak Jurjev dan v šume, odkoder so čuvali nad narodom, da ga zatiralci niso čisto ugonobili.

Epika vidovdanske katastrofe je bila sinteza vseh plemenitejših čustev zaslužnjega naroda. Verski in plemensko-narodnostni čut, osebno junaštvo, vojaška hrabrost, prijateljstvo in pobratimstvo, pravno pojmovanje naroda, vse to si je narod zbral v ta dragoceni kodeks, ki je imel to vrlino, da ni bil brezoseben in siv ko teorija, ampak je plalo iz njega živo življenje. Vsak posameznik je v tem ciklu epske poezije dobil zgled in ideal, primeren njegovi naturi; vse dejanje in nehanje srbske raje je bilo zapopadeno v tem ciklu.

V nesreči nepopisne fizične revščine in v temi nekulture črpa ralo vso svojo telesno in duševno silo iz epike, bisera, ki ga je duša narodova iztisnila iz sebe v trenutkih najhujše bolečine.

Osvobojenje srbskega naroda in osvobojenje Hrvatov in Slovencev je plemeniti sad te petvekovne tradicije. Vidovdan je krepil odporno silo srbskega naroda, Vidovdan ga je vzdignil do sile, da je lahko prešel iz pasivne obrambe v aktivni napad, Vidovdan je srbskemu plemenu dal oni siloviti razmah, da je osvobodil sam sebe in nas Slovence in Hrvate.

Zato je tradicija Vidovdana sveta nam isto tako kot bratom Srbom. Naš praznik, jugoslovanski praznik, praznik naše nacije in naše države je Vidovdan. V njem vidimo solnce svobode, ki je tudi nam zasijalo po stoletnem robstvu.

Da pa bomo vredni svobode, se moramo preroditi v vidovdanskem jugoslovanstvu; naj nas loči kakoli, Vidovdan naj nas spaja in veže, tesneje ko kri in jezik!

Posestniki novih stavb

se vljudno opozarjajo na našo veliko izbiro nižje navedenih predmetov, kateri pridejo pri urejevanju novih stanovanj v poštev, in sicer: Velika izbira preprog vseh vrst, iz volne, jute, kokosovega vlakna in linoleja in umetniško izdelanih zastorov na kose in metre. Moketi in gobelini za prevleko otoman in divanov. Platno za rolete in verande. Različno posteljno perilo, kakor rjuhe brez šiva, gradl za žimnice in blazine, pernice, flanelaste in volnene odeje, šivane odeje iz klota, kretona, volne in svile.

Cene primerne!

Postrežba točna!

A. & E. SKABERNÈ, LJUBLJANA

Mestni trg št. 10.

Člani in somišljeniki! V nedeljo 1. julija ob 9. uri dopoldne vsi k razvitju prapora, ki se vrši na vrtu Narodnega doma. Po razvitju koncert. Popoldne zabava, godba, petje, ples i. t. d. Vstop za člane in somišljenike prost!

šanje. Po svojih dogmah je fašizem na strani delavcev, pa z neko razliko napram socializmu — fašizem zahteva i od delavca i od kapitalista i od vojaka ljubezen do Domovine.

Fašistične delavske organizacije vrše iste posle kot socialistične: najdejo delavcu delo, pomagajo mu denarno in moralno. Ščitijo ga v vsakem oziru in smatrajo delavski razred za najbolj zapostavljen in za najpotrebnejšo kategorijo za nacionalno blagostanje.

Za tem pridejo na vrsto druga vprašanja: finančno ekonomska rekonstrukcija Italije na bazi štedenja in antibirokratizma, vojna reorganizacija, nacionalno-prosvetna izobrazba naroda, politično-parlamentarna rekonstrukcija zemlje, povzdiga morale in značaja v narodu itd. Nič ni ostalo, kar bi bilo nereseno v programu fašistov. In to vse na nacionalni, praktični in v gotovem oziru revolucionarni podlagi, ker fašizem ne posveča mnogo pozornosti temu kako je bilo in kako je pri drugih, Mussolini je na primer rekel pri neki priliki, da se ne strinja s parlamentom, ker smatra da zemljoradnik ne more z isto pravico vplivati na tok državnih poslov kakor kak pisatelj ali univerzitetni profesor.

Na podlagi takega nacionalno-rekonstruktivnega programa se je razvil fašizem in po treh letih je z lahko revolucijo, ki ni prinesla več krvi kot prejšnji dnevi, — prišel do oblasti. Morda je k temu pripomogel tudi Nitti s svojimi represalijami proti fašistom za časa svoje vlade, morda pa je tudi ekonomska in politična neurejenost vplivala, da je

bil državni udar fašistov sprejet še dovolj ravnodušno, da celo željno.

Ko so fašisti prišli do oblasti, so začeli z istim ognjem, z isto energijo izvajati svoj program. Po svojih dogmah je stal fašizem, predno je prišel do oblasti, izven strank, on je bil samo za Domovino. Pozneje pa opazimo gotove izpremembe. Kajti že posega v čisto politične borbe, dela kompromise z drugimi strankami, da bi ostal pri svoji moči, modificira do gotove meje svoje dogme, saj je danes čisto monarhistična stranka ona ne vzklika samo kralju, ki je za sedaj potreben, kot pravijo ona vzklika monarhiji.

Njihova borba proti klerikalcem ponehava, še več — fašisti, ki so imeli s klerikalci nebroj bojev in od katerih se bistveno razlikujejo sprejemajo danes njih sodelovanje in jim dajejo ugodnosti, kakršnih klerikalci niso imeli celih petdeset let. Je še mnogo stvari ki dokazujejo razliko med dogmo fašistov in njihovim praktičnim delom. V ostalem pa fašizem obrača vedno več pozornosti praktičnosti kot pa raznim oziror. Ali bo fašizmu uspelo preporoditi Italijo ali pa bo ostal pri poskusih, ali bodo njih dogme primerne tudi za prakso in dosegle pravico državljanstva tudi pri drugih narodih (Madžarov ne moremo upoštevati, ker so slabo kopirali samo šovinistični del programa) — to je še vprašanje. Treba je počakati rezultat njih vladanja ki je še zelo mlado, komaj tri in pol mesece.

Fašizem ni prišel v Italiji do oblasti samo zaradi programa, temveč zaradi akcije.

V težnji za čim večjo propagando so snovali liste, časopise, knjige,

so stvarjali knjižnice in čitalnice. O vsakem, absolutno vsakem vprašanju se je čul glas fašistov. V glavnem je bila silna propaganda, ki je rodila toliko večje rezultate, ker je bila neumorna, brezobzirna in gamotno osigurana. Jako močna akcija si je naravno ustvarila zelo stabilno osnovo, tako da so se uspehi spontano vrstili drug za drugim.

Leta 1921. so fašisti v Rimu o priliki svojega kongresa izzvali nered, mesto je bilo tri dni v nekem obsednem stanju, pa so dočakali poraz: polovili so jih in zagnali iz Rima, ki so ga ostrašili. Ko so pa prihodnje leto objavili svoj pohod na Rim, je prišel uspeh prej, nego so prišle fašistovske skvadre do mesta.

Jasno je, da ima Italija dvoje koristi od fašistovskega pokreta: prva, da je bila probujena zopet nacionalna zavest in druga, da je bila država obvarovana propasti, v katero je drsela leta 1919. in 1920., gnana po komunizmu.

Ali bo fašizem še v bodoče deljal svoji domovini take usluge in bo mogel biti ponosen na svoje delo, to je drugo vprašanje, na katero bo odgovorilo kasnejše delo njihovega vladanja.

Fašizem, ki je pravzaprav reformiran nacionalizem, je izšel iz proletarskih krogov in je bil gotovo potreben Italiji. Če je bil malo surovejši in brezobzirnejši pri svojem širjenju, je znak, da je bila slaba in neorientirana sredina, ki mu ni mogla ničesar jačjega staviti na pot.

Fašizem, ki se naziva tudi nacionalni sindikalizem je prinesel tudi to novost, da nudi poleg socializma najširšo zaščito delavskemu razre-

du. Fašizem daje materialnim proletarcem možnost, da se jim ni treba odrekati svojim nacionalističnim idejam na ljubo zaščiti svojih ekonomskih pravic. To je resnično politični pokret, ki ima univerzalni značaj in se more uporabiti tudi v drugih deželah. Zasluga teh nacionalnih sindikatov vsekakor pripada fašistovskemu pokretu, ker le njemu to uspelo. Resnica je da so bile že preje podobne ideje da se delavsko vprašanje loči od socializma, vendar poizkusi niso imeli nobenih uspehov, često zato, ker so bili nelogični.

V sami Italiji je to poskušala klerikalna stranka ki ima tudi danes svoje »bele organizacije«, vendar je majhen uspeh pripisovati nelogičnosti pokreta. Ekonomsko stanje naroda nima tako tesne zveze s cerkvijo, medtem ko je neposredni refleks ekonomskega stanja države. Fašizem je to načelno povdarjal in uspelo mu je, kar je ena njegovih največjih zaslug za nacijo in državo.

S tem, da je fašizem prišel do oblasti, je, kot smo že poudarili, v gotovi meri izpremenil svoje dogme in neha biti pokret. On si nadeva kostim in rekvizite običajne stranke ki — tudi če bi bila najboljša — ne bo mogla ostati večno, niti ne bo mogla kot stranka zbuditi večjega zanimanja preko državnih meja.

Čevlje kupite od domačih tovarn tvrdke Peter Kozine & Co. z znamko »Peko«, ker so isti priznani najboljši in najcenejši. Glavna zaloga na drobno in na debelo Ljubljana, Breg 20 in podružnica Aleksandrova c. 1.

DR. KRSTO CAZAFURA:

Infiltracija.

Vsak narod ima gotovo ekspanzivno moč, čim večja je ta moč, tem večjo zmožnost ima ta narod do življenja in razvoja. Narod, ki nima ekspanzivne moči, uničijo ga sosedni narodi. Tu velja pač isti zakon, kakor v naravoslovju: »Močnejša rasa uniči šibkejšo.«

Res je, da obstojajo državne meje, ampak te niso dovolj močne, da bi preprečile naval močnejšega naroda. Ob meji se vrši promet z blagom, vrši se pa še drugi promet, promet z ljudmi. Če imata dva mejaška naroda isto ekspanzivno moč, potem se jezikovna meja ne premika, če pa ima eden izmed njiju večjo ekspanziviteto — se pač močnejši razširi — razširi se tudi preko državne meje. Imamo potem fenomen infiltracije, imamo prve simptome hude bolezni šibkejšega naroda.

Žalostno je dejstvo, da tudi mi na naši severni meji doživljamo ta fenomen. Naš narod se še ne brani z zadostno močjo proti nemški infiltraciji.

Naš narod ni šibek, z lahkoto bi vzdržal nemški naval, ampak ker je preje pod avstrijskim režimom moral vzdržati najhujšo borbo, je po ujedinenju in osvobojenju zaspal. Naši dosedani politični voditelji niso vzbudili našega naroda iz tega spanja pač pa so mu vcepili najostudnejšo strankarsko intoleranco. Drugi voditelji pa so narod zastrupili s plemenskim in verskim separatizmom. Doživljamo najostudnejšo borbo brata proti bratu, a v tem boju pozabljamo na Nemce, ki sedaj

„SLOGRAD“

Slovenska gradbena in industrijska del. družba.

Telefon inter. 180.

Telefon inter. 180.

Tehnična pisarna Ljubljana, Spodnja Šiška, Frankopanska ulica šte. 151.

Izvršuje:

stanovanjske hiše, trgovska poslopja, moderne industrijske zgradbe, betonske in železobetonske konstrukcije, vse vrste vodnih naprav na podlagi 25 letnih izkušenj.

Specialiteta:

železobetonske cevi za vodne naprave in vodovod.

Zastopa:

Patent dr. inž. Emperger-a za izvrševanje konstrukcij iz armiranega betona z litoželeznimi vložkami za visoke tlačne napetosti (kakor pri skladiščih, „silo“-mostovih in podobno).

Izdeluje:

vse vrste tehničnih projektov in statičnih proračunov. Parna žaga.

R. Monjac, Maribor, Jurčičeva ulica 9

odlikovan z
zlato kolajno
nudi

najboljše čevlje
lastnih izdelkov.

ne naše stanje izkoriščajo za svojo pangermanistično propagando.

Orjuna je takoj po ustanovitvi začela z delom ne samo v mestih, ampak tudi na deželi; zbudila je narodno zavest. To delo gotovo še ni popolno, toda ne bo dolgo trajalo, ko bomo lahko z mirnim srcem gledali na naše meje; imeli bomo tam nacionalno zaveden narod, ki se bo znal braniti proti vsakemu poizkusu nemške infiltracije.

Potom mirovnih pogodb nismo pridobili pravilne jezikovne meje. Velik del naših Jugoslovenov je ostal v tujih državah. Manjšino, ki živijo v naši državi, so pa prišle potom infiltracije za časa Avstrije v naše kraje; torej imamo pravico voditi v naši lastni domovini energično in brezobzirno narodno politiko, posebno še radi tega, ker so se te manjšine vgnezdile v naše kraje z namenom, da bi germanizirale in madžarizirale naš narod.

Torej brezobzirno naprej, v boj proti onim, ki so preje vodili boj proti nam.

Izvesti uspešni boj proti nemštvu na ni tako lahko. Nemci imajo velekapital, ki je njihovo najmočnejše orožje in poleg tega se zavedajo, da so ena sama skupina. Nemške trgovine in tovarne so še dandanes nemške trdnjave, katerih mi še nismo zavzeli. Proti nemškemu obrtniku je edino bojno sredstvo bojkot. O tem bojkotu se je že mnogo pisalo, toda izvedlo se ga ni še nikoli. Krivda, da bojkot ni še doprinesel zaželenih uspehov je, da naš narod ni še dovolj zaveden da bi na naš klic izvršil to, kar se je zahtevalo, v drugi vrsti pa so tega krivi tudi naši obrtniki sami. Cene so še vedno pri Nemcu nižje in tudi blago boljše. Obrtniki, delajte ostro konkurenco Nemcem, znižajte cene, videli boste da se bo bojkot izvedel in da bomo tudi na gospodarskem polju kmalu mi gospodarji.

Boj proti nemškim tovarnam je jako težak. Sicer imamo v upravnem svetu Slovence, toda ti so navadno popolnoma pod nemškim vplivom so ljudje, ki so prodali svoje ime za par nemških grošev. Ker smo zamudili najlepšo priliko, da bi spravili nemško tovarne v naše roke, ko so stale pod sekvestrom, nam ne preostaja sedaj drugo sredstvo, kakor natančno paziti na to, da te tovarne ne nameščajo novih nemških moči in da se stari nemški delavci, posebno ako niso naši državljani, odpuste.

Oblasti ne store v tej zadevi ničesar, zato naj Orjuna sama prevzame zaščito jugoslovenskega življa.

Če vzamemo Nemcem njihov velekapital, jim vzamemo tudi ves politični vpliv ki ga žalibog danes še imajo. S tem bo pa prenehala tudi samo po sebi vsa nemškonacionalna propaganda.

S to strogo kontrolo se bo najuspešneje ustavila tudi nemška infiltracija.

Opičji posnemovalci.

Si duo faciunt idem, non est idem! — pravi že star latinski pregovor; najbolj pa velja to za onega, ki oponaša le zunanje geste brez notranje potrebe, izvirajoče iz žive in nepremagljive ideje. Pri nas Slovenceh smo imeli sokojsko organizacijo, ki ni bila nikoli strankarska, ampak samo narodna kulturna in telovadna. Pa so se našle opice, ki so si ustanovile tudi svojo telovadno organizacijo — Orla. Ali Orel ni postal nikdar to, kar je Sokol in tudi nikoli ne bo. Imeli smo narodno-obrambno nestrankarsko organizacijo Ciril-Methodovo družbo — opice so si ustanovile zopet svojo »Slovensko Stražo«. Imeli smo neštete strogo strokovne stanovske organizacije, ki niso poznale strankarskih razlik — opice so jih razbile in ustanovile svoje. Vse te opičje organizacije pa so ostale vedno le — opičarije; opice so kopirale le videz, nikoli pa bistva. Si duo faciunt idem, non est idem!

Ko je nastala iz žive nacionalne misli, iz svetega ognja ljubezni do domovine in iz pereče mušnosti naša Orjuna, so se opice zopet razveselile novega pokreta in šle takoj na delo, da ustanove po našem vzorcu svoje opičje organizacije. Na Hrvaškem so napravile »Hanao«, v Srbiji »Srnao«, v Bosni »Munao«, v Sloveniji »Orkan« in sedaj imajo s tem veliko veselje, misleč, da so se da s temi nestvorli oborožene varne pred mogočno idejo Orjune. Mi jim tega veselja ne kratimo, niti se jezimo, še manj pa bojimo. Opice niso nikoli pojmovale našega pokreta in ga tudi tako dolgo ne bodo dokler se nekega dne pred našim gigantskim zamahom ne bodo kakor miši poskrile po luknjah. Kakor v Sokolstvu v C. M. D. itd., so videli opice tudi v nas nekako strankarsko pripadnost; verjele so svoji opičji pameti, ki nas ni mogla pojmovati in nas je zato smatrala za priganjače politične stranke. Pribečević, oziroma demokrati, so si ustanovili Orjuno«, so modrovalle opice, »zakaj bi si tudi me ne ustanovile »Hanao«, »Srnao« itd.« In šle so takoj na delo. Klerikalne opice so si ustanovile »Orkan« (seveda samo na papirju), frankovske »Hanao«, radikalne »Srnao«, muslimanske »Munao«. Ravno s tem pa so pokazale javno vso svojo duševno revščino.

Orjuna ni ustanova nobene stranke, ampak je pokret, ki ravno hoče zrušiti stranke in to vse, brez razlike, ker so vse slabe in vse krive današnje naše narodne in državne bede. Orjuna je samolasten nacijonalen, socijalen in političen pokret, vzvišen nebotično visoko nad vsem strankami. Orjuna je nositeljica novih dni in ne stremi in ni nikoli stremela za tem, da postane država, državi, ampak hoče sama postati država. To je tista velika razlika med njo in različnimi »Hanao«, »Srnao« itd. Te strankarske opičarije nas seveda lahko oponašajo na zunan, pa še tudi to le do gotove meje — v višine v katere se dvigamo mi, pa za nami ne morejo, ker niso svobodne, ampak tesno privezane na one stranke, katere so jih v nepojmovanju našega pokreta — ustanovile proti nam. Nas ni ustanovila nobena stranka, zato tudi nismo odvisni od nobene stranke in bomo, če bo to potrebno, šli morda nekoč tudi v volitve — čeprav nikoli ne kot stranka — ker od strank se bomo vedno, tudi v tem slučaju, razlikovali v vsem onem, kar je pri strankah slabega. Kako bodo zijale v tem slučaju opice? Bodo li kopirale »Hanao«, »Srnao«, »Orkan« in »Munao« tudi to našo gesto? Če bi jo tudi hotele, bi je ne mogle in ne smeje, kajti frankovci, radikali, klerikalci in muslimani bi v tem slučaju prišli palice ter temeljito izkrtali hlače »hanavcem«, »srnavcem«, »orkancem« in »munavcem«.

Orjuna vidi pred seboj samo en cilj: blagor edinstvenega naroda in edinstvene države. Opice, ki jo posnemajo, pa vidijo samo interese svojih strank. Nas vzdržuje moč jugoslovenske ideje, ki je vse sila sveta ne zatrejo — opice vodi samo umazana strankarska sebičnost brez etičnih dobrin, brez idej, brez idealov. Orjuna hoče osvoboditi naš edinstveni narod izkoriščevalcev, zavedajoč se, da sta pri tem možni samo dve poti — ali evolucija ali revolucija — v parlament ali pred parlament. Opice hočejo samo z izživljanjem, pretepi in škandalni očuvati svoje gnijloče in razpadajoče stranke. Orjuna je za svoje ideje in za dosego svojega cilja pripravljena žrtvovati vse, če treba tudi življenje svojih članov. Opice so pripravljene kvečjemu za nagrado s strani svojih strank, napasti kakega nezavaranega orjunaša, kadar je sam in ni v bližini policije. To so razlike, ki nas dele, zato se opice ne bojimo, zato se Orjuna, ki je ene misli v Biloju in v Splitu, v Subotici in v Ljubljani, tem separatističnim strankarskim opicam smeje in jih pomljuje radi njihove neumnosti. Si duo faciunt idem, non est idem!

Kopirne vloge (platnene in gumijaste).
THE REX Co., Ljubljana.

Nacionalisti, zahtevajte »Orjuno«
v vseh kavarnah, gostilnah, čitalnicah!

Naš pokret.

Slovesno razvitje praporov Obl. Odbora in Mestnih organizacij v Ljubljani in Šiški se vrši v nedeljo 1. julija 1923. Vzpored: Ob 9. uri zbiranje članstva in zakuska na vrtu »Narodnega doma«. Ob 10. uri slavnostno razvitje praporov. Po razvitju promenadni koncert na vrtu. Ob 15. uri družabni sestanek članstva in somišljenikov na vrtu Narodnega doma. Godba, petje, ples itd. Vstopnina prosta samo za člane in somišljenike. Sosednje organizacije pozivamo, da se v kolikormogoče večjem številu udeležijo te proslave. — Oblastni Odbor za Slovenijo.

Občni zbor na Viču. V nedeljo 24. t. m. se je vršil v Sokolskem domu na Viču občni zbor Orjuna, katerega se je udeležilo veliko število naših članov, med njimi akcijska četa Orjune Šiška. Delegat obl. odbora J. Tonja se je v svojem govoru podrobneje pečal s stališča nacionalizma, s socijalnim in kulturnim vprašanjem. Izvoljen je bil mestni odbor, ki je sklepni člen obroča naših organizacij okrog Ljubljane. Novi Orjuna pa kličemo: krepko in neustrašeno naprej za naše ideale.

Informativni sestanek pri Sv. Trojici v Slovenskih goricah. V nedeljo, dne 17. t. m. se je vršil pri Sv. Trojici informativni sestanek naših somišljenikov, na katerem se je izvolil pripravilni odbor, ki pripravi vse potrebno za občni zbor.

Ustanovni občni zbor Orjune pri Sv. Lovrencu na Pohorju se je vršil v nedeljo, dne 24. t. m. popoldne. Oblastni odbor sta zastopala tovariša Radivoj Rehar in dr. Igo Janez iz Maribora. Izvolil se je definitivni krajevni odbor, ki prične takoj z delovanjem. S to organizacijo je bila postavljena močna trdnjava naše misli na zelenem Pohorju.

Trbovlje. V nedeljo, 24. t. m. je priredila naša mestna organizacija plenarni članski sestanek. Dasi je isti čas odšlo veliko članov na Rošev pogreb v Hrastnik, vendar je bila Fortejeva dvorana polna.

Brat predsednik oblasnega odbora je zbranim pojasnjeval stališče naše organizacije do socialističnih strank. Nato je sledil obširen in izredno lep govor brata Brileja, ki nam je predložil, kako naši nasprotniki zopet kujejo verigo našega robitva. Člen za členom vstavljajo, porabili so dobro čas po preobratu, veriga bo skoro zaključena. Še je mala vrzel in v to vrzel se je vrnila Orjuna in ne bo pustila, da se veriga sklene. Raje smrt, ko pa zopet suženjstvo. Naši potomci bodo ponosni v zavesti, da smo se borili do skrajnosti.

Take sestanke priporočamo vsem Orjunam. Posnemajte Trboveljsko organizacijo, ki služi lahko za vzor po svojem delovanju in upravljanju in uživa vseobči ugled, dasj ima zelo težak teren.

Skojja Loka. Dne 23. t. m. zvečer se je vršil dobro obiskan sestanek članstva in somišljenikov. Sestanka se je udeležil tudi oblastni predsednik, ki je v svojem obširnem govoru jasno razložil program in smernice našega pokreta. Izvaja-

njem so udeleženci z velikim zanimanjem sledili in se pozneje udeležili tudi debate, tekmo koje se je pribilo, da je Orjuna prepotrebna organizacija, ki bo uredila prilike v naši državi.

Rajhenburg. Dne 8. julija se vrši ustanovni občni zbor v gostilni Unschuld ob 15. uri.

Iz tedenskega poročila Direktorija posnemamo sledeče:

Ali koliko moramo biti ogorčeni nad postupkom vlasti toliko nas napunja ponosom slajno i disciplinovano držanje članova raspuštenih organizacija. Oni se ne dajo prepaštati od vlasti nego i dalje stoje svetsno i odlučno, puni energije i samozrtvovnosti, na braniku naših svetih ideala, kao pravi borci i nacionaliste. Naša Organizacija može da se diči sa ovakvim članovima, Direktorijum pak smatra svojom dužnošću da im izrazi svoje priznanje u ime čitave Orjune.

U osnutku su nove organizacije u Skopljskoj oblasti u Novom Pazaru, Sjenici, Prištini, Peči, Uroševcu, Prizrenu, Kumanovu i Djevdjeliji.

15. ov. mes. povratilo se je sa puta naš predsednik sa velikim čelnikom.

Direktorijum je na svojoj sednici od 19. ov. mes. doneo jednoglasni zaključak, prema kojemu se potpredsednika tog bratskog Oblasnog Odbora, brata Atanasija Ristića, za njegove vanredne zasluge za naš pokret i veliko požrtvovanje, označuje zmaevitim, i dava mu pravo nošenja Crvenog Zmaja na levoj mišici na nacionalističkoj odori.

Zmagovit pohod našega pokreta v Severni Srbiji. Ko smo si osvojili vse pokrajine naše prostrane države, je edino Severna Srbija ostala neorganizirana. To pa ne morda radi tega, ker Šumadinci niso imeli smisla za naš pokret, ampak radi tega, ker je bil stari beograjski Oblastni Odbor nesposoben za veliko in odgovorno delo. Pred dobrim mesecem se je v Beogradu osnoval nov Oblastni Odbor, ki je danes popolnoma na višku svoje zadače in ki ni neprimerno dvignil le moči beograjske mestne Orjune, ampak se lotil tudi posla organiziranja vse Severne Srbije. V teku enega meseca je novi Oblastni Odbor osnoval v Severni Srbiji Orjune: v Aleksincu, Nišu, Čupriji, Smederevu, Požarevcu, Kragujevcu, Čekcu, Svilajncu, Šabcu, Bosilgradu, Paraćinu, Valjevu in v še več drugih krajih in vlada splošno mnenje, da bo v treh mesecih organizacijo izvedla že v vsej Severni Srbiji, ki bo postala tako naša najmočnejša opora. Žalostna »Srnao«, ki jo skuša »Balkan« (beograjska »Straža«) organizirati proti nam na osnovi srbskega šovinizma in separatizma, — v Srbiji ne uspeva. Svestni Šumadinci sploh nočejo ničesar čuti o njej. Le v Vojvodini si je pridobila nekaj pristavešev, ki pa so večinoma nekdanji strastni madžaroni, danes pa hočejo biti bolj srbski nego Srbi sami. Dne 28. t. m., na Vidov dan, izide v Kragujevcu prva številka »Šumadnska Orjuna«, v jeseni pa bo beograjski Oblastni Odbor začel izdajati svoj dnevnik.

Radi tehničnih ovir smo morali večje število inseratov izpustiti. -- Uprava.

Strojne tovarne in livarne d. d.

Ljubljana

Stroji za obdelovanje lesa

Turbine
Transmisije

Armature. Sesalke
Zvonovi

Lastna
tvornica šolskih
zvezkov. — Okusna
oprema ilustriranih katalogov,
cenikov in raznih reklamnih listov.

Učiteljska tiskarna v Ljubljani

je najmoderneje urejena in izvršuje vsa tiskarniška dela od najpriprostejšega do najmodernejšega.

Tiska šolske, mladinske, leposlovne in znanstvene knjige. — Ilustrirane knjige v eno- ali večbarvnem tisku. — Brušure in knjige v malih in tudi največjih nakladah. — Časopise, revije in mladinske liste. — Šolski zvezki za osnovne šole in srednje šole. Zvezki za okroglo pisavo. Risanke, dnevniki in beležnice.

TRGOVSKA BANKA D. D.

LJUBLJANA

ŠELENBURGOVA ULICA ŠT. 1.

(PREJ SLOVENSKA ESKOMPTNA BANKA)

Kapital in rezerve 17,500.000 Din.

Izvršuje vse bančne posle najtočneje in najkulantneje.

Brzjavni: TRGOVSKA.

Telefoni: 139, 146, 458.

Podružnice:

Maribor
Novo mesto
Rakek
Slovenjgradec
Sloven. Bistrica

Ekspoziture:

Konjice
Meža-Dravograd
Ljubljana
(menjalnica v
Kolodvorski ulici)

Svetovna znamenitost

Grajska klet Maribor

Največja podzemna restavracija v Jugoslaviji, okusno urejena, nudi posebne sobe ter udobne lože.

Splošno priznana največja izbira prvovrstnih, specialnih vin iz glasovitih Ljutomerskih krajev. Izborna domača in francoska kuhinja.

Lastnika: **Valljak in Šlahta.**

ZNIŽANE CENE!!

Najfinejše angleško in češko sukno

v elegantnih vzorcih in po solidnih cenah

za letno sezijo.

LISTER.

LISTER.

Specialna zaloga

Drago Schwab

Ljubljana, Dvorni trg 3.

Vedno v zalogi vseh vrst obleke, raglani, površniki, pelerine, dežni plašči, delovni plašči, usnjeni sakoplašči (auto), razno perilo, čepice in drugo modno blago. Sukno za modne hlače. — Oddaja blaga na metre; sprejemajo se tudi naročila na obleke.

Zajamčeno prvovrstna izdelava po meri.

Marenberg. Ustanovna glavna skupščina Mestne Orjune Marenberg-Vuhred vrši se dne 1. julija 1923 v gostinskih prostorih g. Kovača v Vuhredu.

SLEJ ALI PREJ

bo prišla vsaka gospodinja do pričanja, da ji najbolj kaže kupovati »PEKATETE«, ker so ne le najboljše, ampak se zelo nakuhajo in se jih manj potrebuje od drugih.

Narodno gospodarstvo.

DI F.:

Položaj Čehoslovaške premogovne in železne industrije.

Oddaja premoga v Čehoslovaški je v splošnem precej neugodna. Izjemo tvori ostravski koks, po katerem vlada še vedno živahno proračunavanje. Opaža se tudi delno retardiranje izvoza iz revirjev Mosta in Falknova v Nemčijo.

S 1. julijem bo stopilo v veljavo kompromisno preračunavanje tovarnih postavk, kar bo ugodno vplivalo na izvoz, posebno v Nemčijo in Avstrijo. Istočasno se vrše pogajanja v vseh premogovnih revirjih za znižanje premogovnih cen. Čehoslovaška si prizadeva pridobiti sčasoma ves Balkan za svoje eksportno tržišče. Do sedaj je izvažala premog v Rumunijo in deloma v našo državo, vendar se tozadevni redni trgovski stiki, do sedaj radi visokih cen premoga, — kljub znani čehoslovaški solidnosti in točnosti dobave — nikakor niso mogli vzdržati napram tujim konkurencijam.

Ker je posebno nam, kakor tudi bratski republikl mnogo ležeče na krepkih medsebojnih trgovskih odnosih, je sklenila le ta omiliti tovarne postavke in znižati cene premoga na minimum. Ker pa so naša prevozna sredstva zelo pičila in direktni prevoz blaga otežkočen, — kar vpliva tudi na rok dobavitve, — so čehosl. premogovne firme organizirale posebno akcijsko družbo, ki bo po Donavi dobavljala premog.

Ta vodna pot bo veliko cenejša in radi nepotrebne prekladanja (bunkerji!) tudi ugodnejša. Upamo, da bode na ta način čisl. država znatno ojačila svoje pozicije na balkanskih tržiščih in s tem povečala svoj eksport, ki le zadnje mesece nazadovl že za 1 milijon m. stotov. Ugodno izvažala le črni premog z izvoznim prirastkom (v isti dobi) za 750.000 m. stotov. —

Tudi v čehoslovaški železni industriji opažamo zadnje mesece že delno nazadovanje. Na dosedanji žilvahni eksport, je začela močno vplivati belgijska konkurenca. Znano je, da bijeta obe državi lud konkurenčni boj v kraljih oddaje, za eksportno prvenstvo. Ta borba se je naravno razširila tudi na medsebojni bojkot s carinskimi omejitvami in visokimi tarifnimi postavkami. —

Nasprotno pa so se trgovski stiki z Avstrijo precej poživili, vendar do sedaj se eksport še ni znatno povečal. Zato pa se je domač konsum v Čehoslovaški, vsled živahnega stavbnega gibanja, najmanj podvojil. Konflikt s strojno industrijo, je ugodno poravnal in kartelj dovoljujejo zopet približno polovico prejšnjih eksportnih bonifikacij. Znatnejši uspehov si obeta žel. eksportna industrija na pocenitvi premoga, kar bi ji omogočilo tudi znižanje cen svojim produktom. Edino na ta način bi mogli uspešno zatreči internacionalno konkurenco v balkanskih in specijelno v — naši državi.

BESEDA OBRTRNIKOM

o priliki »Industrijsko-obrtno vzorčne izložbe« v Mariboru.

Posledice svetovnega preobrata leta 1918, čutimo danes, bolj kakor povsod drugod, na gospodarskem polju. Prejšnje gospodarske celote so razpadle, ter nastale popolnoma različne skupine. Prej te razlike nismo čutili, ker smo to, kar nam je manjkalo tu, dobili iz drugega kraja in narobe. Danes to ni več mogoče, ker so vmes državne in carinske meje, in tako smo se znašli v popolnoma drugem položaju. Stare trgovske zveze so prekinjene in treba je iskati novih doma in lastni državi. To pa ni tako lahko, ker

drug drugega premalo ali pa sploh ne poznamo. Nastalo je vprašanje, kako temu odpomoči? Kakor je veleindustrija segla po velesojnih, tako je tudi obrtništvo prisiljeno, da si pomaga z enakim sredstvom in to so obrtne razstave.

Kakšen namen ima razstava? Glavni namen vsake obrtne razstave je, da pokažejo obrtniki svoje izdelke, da pokažejo kaj znajo, da spozna občinstvo natančno na ta način, kaj pridelujemo doma, česar ni treba več uvažati iz inozemstva iz tujih držav, na drugi strani pa, da dobi obrtnik odjemalca, naročila za delo in zaslužek.

Iz tega je torej razvidno, da razstave koristijo vsem: obrtniku, ki razstavi in občinstvu, ki si razstavo ogleda. Ni pa tako lahko prirejati razstavo. Vse to je združeno z velikimi stroški in delom. Ne gre zato da razstavimo bogve koliko vagonov blaga, ampak predvsem zato, da vsi razstavimo, da s tem pokažemo, da nas je dovolj, da krijemo s svojimi izdelki, vse domače potrebe in še eventualno za izvoz v inozemstvo. Kajti čim več bomo pridelali doma, tem lažje in boljše bomo izhajali.

Iz vseh navedenih vzrokov bi bilo želeli, da se obrtniki iz cele države polnoštevilno udeležijo »Industrijsko-obrtno vzorčne izložbe«, ki se vrši letos v času od 15. do 26. avgusta v Mariboru. Prijavni rok je samo še do 1. julija 1923. Če kateri obrtnik še ni sprejel prijavnice n! takoj sporoči svoj naslov razstavnemu odboru Aleksandrova cesta 22. Razstave se lahko udeleži vsak obrtnik, ki ima svoj sedež v naši državi.

Kaj naj razstavimo? Na to vprašanje, ki si ga stavi marsikdo, je lahko odgovoriti. Ne delajmo za razstavo bogzna kako velikih naprav, ampak samo eden dva predmeta a ta dva dobro, fino in lepo izdelana. Priporočati bi bilo, da bi vsak obrtnik v svoji stroki skušal napraviti kaj novega, ne po starih šablonah, ampak kaj takega, kar je sam iznašel, izboljšal, kar se mu zdi za današnje čase najprimernejše. Na lanski razstavi v Mariboru je bilo videti zlasti v mizarški stroki precej takih predmetov n. pr. omara, ki je

imela tri oddelke in je služila za dve ltd. Glavno načelo bodi malo, a to dobro.

Kako se udeležim razstave? Vsa obrtnika, ki se žel udeležiti razstave, naj si natančno prečita razstavni red in izpolni priloženo prijavnico. (Če je še kdo ni dobil, naj jo nemudoma zahteva od uprave razstave!). Blago, ki je namenjeno za razstavo, naj se pravočasno, to je tako dopolnje, da bo najkasneje do 10. avgusta dospelo v Maribor. Na vseh železniških progah v naši državi je dovoljen 50% popust za prevoz tega blaga. Tudi obiskovalci razstave plačajo samo polovično vozno ceno, če se izkažejo za legitimacijo, ki stane 20 Din inkl. vstopnino za ves čas razstave.

Posebno važno za vsakega obrtnika je tudi to, da se bodo najboljša dela odlikovala, kar je vsakemu obrtniku, ki si pridobi tako odlikovanje vedno v ponos in trajno priporočilo.

Zato pa: Vsi obrtniki na razstavo! Nobeden naj ne ostane doma! Kdor sedi za zapečkom, ne vidi nič ne zna nič in ostane vedno starokopiten. Obrtniki pa moramo stremeti vedno za napredkom! Več oči več vidi, več glav več zna! Zato pa naj nikdo ne ostane doma! Vsi na mariborsko obrtno razstavo, da pokažemo svetu kdo smo, kaj smo in kaj znamo!

Naši listi. Nacionalisti! Čitajte in širite naša glasila: »POBEDA«, Split; »ZAGREBAČKA ORJUNA«, Zagreb; »VIDOVAN«, Novi Sad; »SOCA«, Šibenik; »BUDUČNOST«, Osijek; »SUDAJSKA ORJUNA Kragujevac.

Dopisi.

Murska Sobota. Isto, kar je bilo pisano v zadnji »Orjuni« o velikem županu Lukanu, velja v zmanjšanem merilu okrajnemu glavarju Lipovšku. Za časa vojne je bil nenadomestljiv na Stadthalteriji v Grazu, kjer je uklanjal svoj tilnik pred višjimi, kar še sedaj ni pozabil, da v tem večji meri pokaže prezir nižjim; sedaj je »nenadomestljiv« v Prekmurju. Ako bi bil to res zaveden uradnik, vsaj sedaj bi ga pustili

pri miru, dasi so si povsod ravno največji častici pokojne Avstrije preskrbeli važna mesta in zatirajo nadalje ves zavedni živelj. Ali za časa, kar glavar Lipovšek načeljuje Prekmurju, so zrastle grebeni madžaskim petelinom. Pod Lipovškovim pokroviteljstvom je dobil gerentsko oblast v Murski Soboti bivši največji Madžaron dr. Šömen, rojen prekmurški Slovenec. Ta človek je pri neki svečanosti 1917. l. rekel, da v Prekmurju sploh ni Slovencev, da so sami čistokrvni Madžari. Ta človek je dal ukaz, da se brez vednosti občinskega odbora ne sme nihče priseliti v Mursko Sobotu, ki ni tja pristojen. S tem hoče preprediti prihod slovenskih obrtnikov, delavcev. Nadalje je ta Šömenov Lajoš dal naznaniti, da se ne sme nikjer plakirati, s tem je hotel udariti narodna društva ki edina prirejajo igre, nastope itd. In gosp. glavar Lipovšek vse to dopušča, gre tem gospodom na roke, a preganja kjer le more podrejeno uradništvo. (Slučaji na razpolago). Ker je njegova preteklost temna, se boji onih, ki so služili že med vojno ideji osvobojenja. Tako je sedaj (on je postal zvest pristaš radikalne stranke, kar je bil že menda v Avstriji) po stranki ki ji pripada izposloval ukinitje urada agrarne reforme v Murski Soboti ki je imel več dela, kakor ona v Ljubljani in Mariboru in ki je to delo tudi opravljal. Vodja tega urada je bil namreč nekaj dobrotljivec, sedaj predsednik mestne Orjune, torej gosp. Lipovšku nevar. Sicer ne bomo s gosp. Lipovškom, ki kot oseba ne zasluži, da bi se ga stavilo v naš časopis, še bavili i to v zasebnem in uradnem življenju ker to zahtevajo ne samo krajevni, ampak tudi državni interesi.

Zagorje ob Savi. Da svet zazna položaj naše doline, bomo od časa do časa obelodanili vse korupcije, ki se dogajajo tu. Posebno pozornost obrnemo na naš rudnik, pri katerem je zaposlenih največ naših delavcev. Razumljivo je, da večino odločilnih mest zavzemajo Švabi in Madžari, ker po mnenju družbe Slo-

KUVERTA

d. z. o. z.

konfekcijska tvornica

LJUBLJANA, VOŽARSKI POT 1

TVORNICA

KUVERT

IMA VEDNO V ZALOGI IN IZDELUJE
PO NAROČILU VSE VRSTE KUVERT

!! NA ŽELJO POŠLJEMO VZORCE !!

Priporočena se restavracija na glavnem kolodvoru v Ljubljani

Brzojavni naslov:
HROVATPORT LJUBLJANA
Telefon interurban št. 301.

Franjo Majer
Maribor
Glavni trg 9

Zaloga manufakture,
pirotskih preprog
ter vse potrebščin
za sokelske kroje in
telovadnih oblek

J. N. Šoštarič

trgovina z modnim, manu-
fakturnim, suknenim in
platnenim blagom,
konfekcio in
pleteninami.

Na debelo. Na drobno.

Maribor

Aleksandrova cesta 13. Cankarjeva ulica 2.

A. VICEL
MARIBOR
GLAVNI TRG 5

Trgovina s hišnimi po-
trebščinami, emajlira-
no, pločevinasto in
ulito železno posodo s
porcelanasto, kameni-
nasto in stekleno robo.

Na debelo. Na drobno.

Na drobno!

Najceneje!!

Na debelo!

J. GOREC

Palača Ljubljanske kreditne banke.

Pnevmatika

Bremze

Materijal

Kolesa

Avtomobili

venec zmožen ni. Vsi ti so protidr-
žavni elementi. V posameznih re-
virjih se je v tem oziru pričelo bolj-
šati.

Prilčno za enkrat pri vodstvu
rudnika. Na ravnateljskem mestu
sedi Madžar ing. Franz Heuttmann.
Preobrat ga je pregnal iz Trbovelj
v Zagorje, kakor tudi bivšega ravnatelja
Heinricha v Trbovljah aretirane-
ga v živinskem vagonu prepe-
lianega v ljubljanske ječe kot zati-
ralca slovenskega delavca. Mesto v
ječo je bil povišan ravnateljem re-
prezentance T. P. D. Trboveljska
družba je pač uvidela da je treba
zamenjati vodstva rudnikov, katera
premogarjem v tem kritičnem času
niso bila po volji, mesto da bi jih
takratna Narodna vlada pognala na
njihova rodna tla. Toda po mnenju
Brejčeve vlade je bila stvar rešena.

Vrnimo se nazaj h gospodu ravnatelju. G. ing. Heuttmann živi tu
kakor turški paša. Poleg bore plače
36.000 kron, ima svojega kočijaža z
elegančno ekvipažo, par koni, svo-
jega vrtnarja, lovca ribjega lovca,
dve dekli, nočne čuvaje, da mu ču-
vajo obsejana polja, v jeseni sadno
drevje, postavijo delavca, da mu v
jeseni kuha žganje in še nešteto
drugih korupcij uganja ta dični
madžarski magnat. Vsi navedeni so
plačani brezdvomno iz družbene bla-
gaine. Šihtji pa so razdeljeni na po-
samezne »diverzne konte«, tako da
se sploh ne da revidirati. S tem se
obremenujejo izdatki da družba tem
lozje odbija delavcem plače.

Poglejmo malo, kako ta gospoda
ravna z delavci. Ako pride do nje-
ga delavski delegat, se obnaša z
njim dostojno, ker ve, da z izvolje-
nimi delavskimi delegati mora go-
voriti. Če se predrzne delavec s

kako prošnjo do njega ter uteme-
ljuje da ima mnogo otrok, ga prosi
za stanovanje ali da vzame kakega
sina v delo itd. ga ta nahruli: zakaj
pa ženo (zakaj si se oženil), kaj
men mar, zakaj pa imaš tolik otrok,
ali sem jaz kriv. Tako in na sličan
način žali slovenske roditelje. Po-
zabil pa je, da ima sam tudi otroke.

Obnaša se še danes, kot so se
nekda pod Avstrijo obnašali taki
gospodje in sovraži vse, kar je Ju-
goslovanskega.

Odločno zahtevamo, da se ta
Madžar odstavi in na njegovo me-
sto pošlje inženirja Slovenca ali Če-
ha (toda ne češkega Nemca), ki naj
pravično in pošteno vodi upravo tu-
kajšnjega rudnika ter s slovenskimi
delavci postopa kot z ljudmi, ki imajo
več pravice do jugoslovanskega
kruha kakor kak Madžar.

Strogo bomo pazili na njegovo
nadaljno početje, ter objavili vsako
korupcijo, ki se vrši tu. Na vrsto pa
pridejo vsi njegovi bratci, ki zob-
ljejo jugoslovansko pšenico in udr-
hajo čez državo.

Tu smo boj napovedali in izvo-
jevali ga bomo. Pozivljamo tovari-
še iz Trbovelj in drugih centril rud-
nika, da pomagajo čistiti Avglijev
hlev.

Iz Slov. Bistrice nam pišejo: Pri
nas je remontski depot 4. armijske
oblasti, pri katerem služi med dru-
gim tudi mnogo Švaov iz Vojvodine.
Ti zahajajo seveda le v nemške gos-
tilne, kjer vplivajo nanje tukajšnji
Nemci in nemčurji v smeri, ki goto-
vo ni na korist nalogi, ki jo naj ima
vojaštvo v naši državi, hujskajo jih
proti Slovincem in vzgajajo iz pri-
padnikov naše armade ljudi, ki tudi
v vojaški uniformi odkrito nastopa-
jo proti tukajšnjim Slovincem. Na-

vedli bi lahko več slučajev takih na-
silstev n. pr. dne 6. maja t. l. ko so
švabski vojaki, nahujskani od na-
sprotnikov naše organizacije vdrli v
Vallandovo kavarno v Slov. Bistri-
ci, hoteli tam aretirati naše člane,
dasi niso bili v službi, samo, da bi
pomagali našim nasprotnikom, ki so
izzivali — slučaj dne 13. maja t. l.,
ko je nekaj švabskih vojakov usta-
vilo na cesti blizu Slov. Bistrice na-
šega odbornika g. Vekoslava Štepe-
ca z njegovo ženo in ga najprej na-
hrulili, da mora biti tudi on Nemec,
da je Slov. Bistrice nemška, nato
pa ga, gotovo ne v prijateljskem
namenu, obkolili, da se je moral s
svojo ženo z begom rešiti pred event.
nasilnostmi.

Najbolj pa se je pokazal sad huj-
skanja naših narodnih nasprotnikov
med švabskim vojaštvom v nedeljo
dne 10. t. m. ob priliki, ko se je
vršila v Slov. Bistrici slavnost raz-
vitja tukajšnjega sokolskega nara-
ščaja. Slavnost se je vršila popoldan
in se je do mraka zaključila; zuna-
nji člani in gostje so odpotovali in je
tudi naraščaj odšel na svoje domo-
ve, nekateri člani pa so še posedeli
v dvorani hotela Beograd.

Ko so se zvečer okoli 10. ure za-
čeli razhajati zadnji gostje, so jih na
različnih krajih mesta napadli švab-
ski vojaki — vseh je bilo okoli 20
med njimi en narednik — ter več
ali manj težko ranili nekatere. Od
članov v kroju ni bil, kolikor je zna-
no, nikdo ranjen, pač pa več civili-
stov, ki so se udeležili slavnosti. Na-
padlihan ranili so s sabljo med drugimi
trgovca Kapuna iz Črešnjevca, neke-
ga g. Cizelna iz Celja, g. Kukovi-
čevo iz Slov. Bistrice in v zmoti
tudi tukajšnjega nemčurja kovača
Matuscha, ki je slučajno prišel mimo.

Da so imeli namen preteptati
Slovence, kaže dejstvo, da so pri

vratih hotela hoteli preteptati tudi
tukajšnjega nemčurja Tschebulla, a
so ga še pravočasno spoznali, nakar
je nekdo od njih takoj opozoril svoje
tovariše na to, da ta »ni pravi«.

Da so imeli svoje prste vmes
tukajšnji nemčurji in da so oni orga-
nizirali napad, kaže dejstvo, da so
vojaki popivali ves popoldan v tu-
kajšnjem hotelu Neuhold v njih dru-
žbi, zapili čez Din 1000 in dajali na-
takarici po Din 25 napitnine. Gotovo
so dobili od civilistov tudi denarno
podporo. Razentega je g. Pirkmajer,
jeva, soproga davčnega revizorja
iz Ljubljane, pred koje stanovanjem
se je vršil napad na g. Kukovičevo,
slišala, da je eden od vojakov-napa-
dalcev klical ime Koller, s čimer je
gotovo mislil tukajšnjega nemčurja-
sedlarja, ki je tudi popoldne popival
v hotelu Neuhold v družbi švabskih
vojakov. Med tukajšnjimi vojaki ni
nikogar z imenom Koller. Konečno
je indic za to, da so pripravili napad
civilisti-Nemčurji, tudi dejstvo, da
nikdo od njih ne govori o njem, ampak
nasprotno pri vsaki priliki hitijo
zatrjevati, kako je bila slavnost lepa,
ker so videli spreved po mestu.

Tukajšnji komandant depota ma-
jor Kojić, Srbijanec, ki je še le pred
kratkim nastopil tukaj mesto, je ta-
kaj uvedel obširno preiskavo, da je
izsledil krivce-vojake in jih je stro-
go kaznoval. Prepovedal je obenem
vojaštva poset gostiln sploh. On je,
kakor je videti in kakor kažejo do-
sedanje informacije, častnik, ki je na
svojem mestu. Brez dvoma pa ni
bilo tu mesta za prejšnjega koman-
danta podpolkovnika Koncilija in ga
ni za še sedaj tu uslužbenega kape-
tana Bivščevića, ki sta oba bivša
avstrijska častnika in še sedaj ne
moreta pozabiti starih časov.

Podpolkovnik Koncilija je obče-
val tu le v nemških družinah, kape-

tan Biščević govori s Slovenci nem-
ško, četudi mu ti odgovarjajo slo-
vensko, in je ob neki priliki odkril
svoje mišljenje, ki je tako, da mož
ne spada na častniško mesto v naši
narodni armadi.

Ta dva sta gotovo zakrivila, da
se je vojaštvo tako izpozabilo, ker
nista zadosti pazila oziroma nista
hotela paziti, da ne bi vojaki zahajali
v družbo proti-državnih elementov.

Odločno protestiramo proti te-
mu, da se daje švabskim pripadni-
kom naše armade s pošiljanjem na
našo severno mejo priložnost, s svo-
jimi civil. sonarodnjaki ruvati proti
naši narodni državi, in zahtevamo,
da pristojne oblasti takoj ukremano
vse potrebno, da se jim ta možnost
odvzame, ker se bodo sicer pozneje
še močno kesali.

Zgoraj navedeni dogodki so sad
postopanja naših »narodnih« oblasti
ki v divjem strankarskem boju po-
zabljajo na svoje dolžnosti, ki jih
imajo kot nosilci narodne države, ki
pa, kjer le morejo, podpirajo njene
rušilce in s tem ne le škodijo lastni dr-
žavi, marveč nas tudi stavlja v za-
smeh pri drugih narodih.

Revolucija v Pod Velki — tako
sem slišal, ko sem prišel — čudno
— poslušajte!

Milijonar Germuth — nemčur od
nog do glave — zida tri hiše naen-
krat in meče ljudi enostavno na ce-
sto — povdarjajoč: »Geld regiert
die Welt« — tako sanja tudi Ger-
muth mlajši — vsemogočni Bog v
kraljestvu Pod Velki, ki niti ne od-
zdravi na slovenski pozdrav!

Vprašamo javnost in merodajne
faktorje, od kod je dobil dovoljenje
zidati naenkrat tri hiše ter metati
ljudi na cesto — dočim ne sme dru-
gi zidati niti svoje hiše — ker ga pri
tem ovira na vso moč mogočni Bog

Velika izbira vsakovrstnega
manufakturnega blaga
po znižanih cenah

I. Trpin, Maribor
Glavni trg šte. 17.

OSET ANDREJ,

trgovina z deželnimi pridelki

Telefon 88 Maribor Telefon 88
Aleksandrova cesta št. 57.

Zaloga:

sena, slame, ovs, koruze, zdroba,
krompirja, sadja, lesne volne, drv,
premoga, cementa itd.

MICHELLEN**VESNAVER & RIBARIČ**

TRGOVINA Z LESOM
PARNA ZAGA

MARIBOR — MELJE

POZOR!

Nov model pisalnega stroja
„**UNDERWOOD**“

po znižani ceni nudi tvrdka

THE REX CO.
LJUBLJANA.

POZOR!**POZOR!**

Pooblaščen dobavitelj OR. JU. NA.

Peter Capuder
trgovina

s sokolskimi potrebščinami

Ljubljana

Vidovdanska cesta 2.

Naznanjam vsem Or. Ju. Na., da je dospelo sukno za kroje.

Pooblaščen dobavitelj OR. JU. NA.

Zmerne cene!

Točna postrežba!

Germuth s svojim »Winkeladvokatom«.

Uverjen naj bo, da je javnost cele okolice razdražena nad tem dogodki in da se bo znala obraniti nadaljnega nasilja!

Mi pa stojimo in bomo stali vedno na straži. Orjunaš.

Kronika.

Predsednik in tajnik Orjune za Slovenijo pred dež. sodiščem. Dne 26. t. m. se je vršila pred dež. sodiščem zanimiva razprava proti našemu predsedniku inž. Kranjcu in tajniku Galzigni radi hudodelstva nevarne grožnje na ovadbo glavnega urednika »Slovenca« g. Smodeja. Povod tej ovadbi je dalo znano pismo Orjune na uredništvo »Slovenca«, ki je povzročilo strah in trepet v klerikalni trdnjavi. Zanimivo je bilo slišati g. Smodeja, kako vneto je razlagal sodišču v kaki smrtni grozi se nahaja ves generalni štab »Klerikalije« pred Orjuno. Zvedeli smo tudi od njega, da si mora vzdrževati v pomirjenju napetih živcev in pa v osebno varnost drago plačano mnogoštevilno stražo. Sedaj vemo, da so to plačani »farofašisti«, samo smo se radovedni kdo jim odmerja 25 po neimenovanem mestu, kar po »Slovencu« opravlja pri nas sam predsednik. Sodišče seveda ta velik strah in pa neizmerni stroški niso gani in je izreklo oprostilo razsodbo. Naš predsednik pa je sklenil, da tem klerikalnim paradržem ne bode več pisal dostojna svarilna pisma. — Sedaj se je enkrat nepobito pred sodiščem in pod prisego ugotovilo, da se nas klerikalci strašno boje. In to in samo to tudi hočemo.

Tobačna tovarna v Ljubljani. V 18. številu našega lista smo objavili članek v katerem smo razkrili današnje stanje v tobačni tovarni. V 18. točkah smo iznesli jasno stvar in povzročili s tem, da je prišla na lice mesta iz Beograda komisija, ki je imela za naše trditve pozitiven uspeh. — Vodstvo tovarne je vložilo proti našemu odgovornemu uredniku tožbo, on pa je nastopil dokaz resnice.

Naš urednik je predložil sodišču obilo prič, ki so deloma tudi uradniki v tovarni. Sedaj pa smo doznali, da je ravnatelj tobačne tovarne g. Mandelj zabranil potom cirkularja vsem uradnikom pričanje. No ml se tega ne strašimo. Vsekakor pa sklepamo iz te odredbe da gospodom slaba prede, sicer ne bi izposlovali pri sodišču obustavitve pozivov za priče. Mislimo da g. Mandelj tudi njegovo potovanje v Beograd ne bo pomagalo. —

Götzova pivovarna v Mariboru ima na dvorišču s ceste viden napis, ki je najprej nemški, spodaj pa slovenski v škandalozni spakodranščini: »Prehod skozi Pivovarno kakov vstop v tovarniške prostore za nezaposlane strogo prepovedan«.

Nacionalisti, naučite Götzovo pivovarno slovenščine tako, da ne pljete njenega piva!

K izpopolnitvi slike mariborske policije, katero smo podali zadnjič, je treba dodati še to: Poveljnik varnostne straže v Mariboru, Primožič, je ob prevratu v Ljubljani pred zloglasnim podravnateljem Skubelnom vrgel ob tla kapo in kričal: »Ich werde unter Jugoslawien nicht dienen!« (Tožba g. Mikuža.) Ta gospod je danes v Mariboru hudi član nemškega kolesarskega društva »Edelweiss«. Ker je služboval svoječasno na Dunaju, je postal pri nas komandant v činu kapetana II. klase, dočim je g. Kralj s svojimi 20 leti službe kot zaveden Slovenec še vedno podporočnik.

Vsak tat je član Orjune, tako trdi »katoliški« reptil mariborska »Straža«, ki naprti vsakega tatu naši organizaciji. K temu izjavljamo, ne v odgovor »Straži« ampak v informacijo našemu članstvu, da večje število onih oseb, katere navaja »Straža«, sploh ni včlanjeno in ni nikdar bilo včlanjeno v naši mariborski organizaciji, tako n. pr. neki Bizjak, Pirh itd. onih par članov, ki so faktično bili naši člani in so bili sedaj aretirani radi tatvine, pa bomo takoj izključili, kakor hitro bo obnovljeno delovanje mariborske Orjune. Za privatna dejanja posameznih članov ni odgovorna nobena organizacija, mi bi tem organizacijam lahko s isto pravico očitali, da so zbirališča tatov, morilcev itd. »Straža« sama je imela med svojimi nameščenci tatove in defraudante. Pri 800 članih, ki jih šteje ukinjena mariborska Orjuna, par izrodov, ki so se pritepli v organizacijo morja z nečednimi nameni, ne šteje in ne pomenja ničesar. V bodoče bomo z jekleno brezobzirnostjo pazili, da bodo vsi podobni elementi srčali ven. Kar se pa tiče par drugih naših ljudi, ki jih »Straža« blati, dela to samo radi tega, ker ve da jo pred zakonom ščiti imuniteta. Prišel pa bo čas, ko bo tudi ta imuniteta minila in tedaj bodo imeli gg. pri »Straži« dovolj časa za pokoro za svoje zločinsko blatenje in častikrajo. Vse še pride!

Atentat na pisarno dr. Orosla v Mariboru. V noči od petka na soboto prošil teden, je v pisarniških prostorih dr. Orosla v Mariboru na Aleksandrovi cesti eksplodirala bomba, ki je potrla vsa okna in uničila vso opremo s spisi in akti vred. Dr. Orosl je duševni voditelj mariborskih in sploh štajerskih Nemcev, renegat in strasten nasprotnik našega naroda in naše države. Policija je takoj uvedla strogo preiskavo, ni pa doslej še ugotovila, kako je nastala eksplozija in če je bombo kdo vrgel in kdo jo je vrgel. Nemci in naši nasprotniki trdijo seveda, da je to delo Orjune, čeprav je naša mariborska organizacija že davno razpuščena. Sami mariborski listi so pisali, da ni več Orjune, sedaj pa je naenkrat zopet Orjuna izvršila atentat na dr. Oroslovo pisarno. Kje je tu logika? Po Mariboru krožijo raz-

ne verzije, tako n. pr., da je bombo vrgel nek človek, proti kateremu je dr. Orosl nastopal kot zagovornik nasprotnih stranke, da je eksplodiral nek nastavek, katerega je imel v pisarni itd. Govori se tudi, da so imeli Nemci v Oroslu pisarni, ki je zbirališče vseh najstrupenejših pangermanov, spravljene bombe, katere so dobili iz Avstrije, da jih porabijo proti Slovencev in da so po nesreči te bombe eksplodirale. Ta verzija bi bila morda še najbolj verjetna in bi bilo pač v interesu naše stvari, če bi policija ugotovila, da je to istina. Če se to ugotovi, potem bo s tem podan razni gospodi v Ljubljani in v Beogradu najlepši dokaz o nemški »lojalnosti«.

»Kovina« d. d. v Mariboru, hoče na vsak način vreči na cesto še tisti par Slovencev, ki jih ima. Te dni je odpustila nekega elektromehnika. Slovenca, češ, da nima dela in mora radi tega reducirati svoje nameščence. Ta motivacija pa je bila docela lažniva kajti takoj drugi dan na to je ravnatelj Stein sprejel v službo drugega elektromehnika, nekega češkega Nemca. Predznanost ravnateljstva tega nemškočifutarskega podjetja postaja dan za danem večja, vsled tega smo postavili to tovarno pod strogo nadzorstvo in pazno beležimo vsako novo krivico, storjeno na račun naših ljudi in interesov in bomo, ko bo prišel naš čas, predložili račune.

Slavnostna otvoritev Sokolskega doma v Borovnici se vrši 15. julija t. l. Vabijo se vsa bratska društva, kakor tudi prijatelji Sokolstva, da se udeležijo otvoritve v največjem številu. Zdravo!

Bratsko uredništvo »Orjuna«
Ljubljana.

Brate Uredniče! Saljemo vam članek, koji je izašao u našoj »Orjuni«, moleći Vas, da bi ga preštampali i u Vašem listu. Sukobi su izbili između kluba »Janušić« i našeg radi ne-jugoslavenskog i defetističkog rada spomenutog kluba. Ako nije moguće da preštampate a vi donesite ukratko i pro-pratite komentar pozivajući članove koji su ujedno i članovi »Janušića« da istupe i da mu se ikakovo delovanje onemogući.

Sa univerze.

Izdaja Jugoslavenstva po klubu »Janušić« na zagrebačkoj univerzi.

Baš u času kada se počelo ozbiljnije govoriti o eventualnom ostvarenju jednog jugoslovenskog bloka na našem univerzitetu, u koji bi ušle sve napredne jugoslovenske grupe našega univerziteta, dolazi klub »Jurislaw Janušić« sa jednim sramotnim činom, kojim se baca blato u obraz čitave naše ispravne jugoslovenske nacionalne omladine na zagrebačkom sveučilištu. Ovaj klub imao bi po nazivu i programu biti jugoslovenski i raditi u duhu jugoslovenskog nacionalizma, no to ga ništa ne smeta

da se nade ruku o ruku u društvu sa hanaovskim »kulturträgerima«, koje je sva ispravna akademska javnost na svojoj posljednjoj skupštini celokupne akadem. omladine najoštrije osudila i izbacila sa univerziteta. Radi obaveštenja celokupne naše nacionalne javnosti, a naročito naših nacionalističkih redova iznet ćemo ukratko u čemu se sastoji ovaj nedolični čin kluba »Janušić«.

Prigodom prenosa kostiju jugoslovenskih nacionalnih mučenika I. Endlichera i judenburških žrtava poslao je demokratski klub »Jugoslavija« dva delegata na kongres u Ljubljani i to g. C. Plavšića, predsednika J. A. P. D. a i g. Z. Sertića. Nad grobom tih naših nacionalnih boraca, koji su za ideal našega oslobođenja i ujedinjenja i svoje živote dali, izrazio je g. Plavšić i saučesće sa strane zagrebačke akademske omladine, a nakon toga održao lep govor u ime zagrebačkih studenata demokrata. Ovaj istup g. Plavšića naišao je na opće odobravanje svih jugoslovenskih nacionalnih elemenata, što je došlo i do izražaja u jugoslovenskoj štampi u Zagrebu i Ljubljani.

No našlo se, nažalost, elemenata na zagrebačkom univerzitetu, koji su izraz saučesća na rodnom borcima za slobodu uzeli kao povod, da mogu učiniti prepad na jugoslovenski nacionalni karakter JAPD-a i zagrebačke akademske omladine. Na odborskoj sednici JAPD-a od 10. o. m. ustaje poznati šarenjak i anacionalni tip (jedan od stupova kluba »Janušić«, jedan od osnivača komunističkog kluba »Galilej« na našem univerzitetu itd. itd.) g. O. Keršovani i donosi prešan predlog, da odbor JAPD-a osudi postupak g. Plavšića, što je »neovlašćeno« izrazio saučesće onima, koji padoše u borbi za slobodu naše nacije. Ovakav čin, dostojan jednog skrajnjeg pokvarenjaka, koji ima obraza, da u sredini nacionalne omladine ustaje protiv poštivanja naših nacionalnih svetinja, koji nema toliko poštivanja prema našim herojima slobode, da ih ne uvlači u borbu za udovoljene svoje lične ambicije, ne samo, da se mora najoštrije osuditi, nego sa takvim tipovima mora naša jugoslovenska nacionalna omladina jednom za uvek obračunati. Da bogme, da takovo haranganje protiv onoga, što je svakom našem jugoslovenskom nacionalisti sveto, nailazi na oduševljeno odobravanje svih naših separatista, pa tako se to pokazalo i na ovoj odborskoj sednici JAPD-a. Infamnost g. Keršovana naišla je na sigurnu potporu blokaških delegata u JAPD-u, kao i ostalih vernih satelita g. Keršovana iz kluba »Janušić«, te izglasaše jednu rezoluciju, koja nanosi najveću sramotu našoj jugoslovenskoj akademskoj omladini. U toj rezoluciji osuđuje se g. Plavšić, što se usudio »neovlašćeno« govoriti kao predsednik

JAPD-a nad grobom I. Endlichera i judenburških žrtava. Zar se to može mirno gledati! Zar se može dopustiti da se na našem univerzitetu, kojemu je udario temelj naš veliki genije J. J. Strossmayer ovako što izglasa? Ne, svi ispravni nacionalni elementi moraju najoštrije ustati protiv te sramote! Ovom rezolucijom daje se neka vrst nepoverenja ispravnom Jugoslovenu i nacionalisti g. C. Plavšiću, a otvorio bi se put do predsedništva JAPD-a blokašu g. Findriku ili možda samom g. Keršovaniu. Taj zaplotnjački i izdajnički čin ovih hermafrodita imala bi sankcionisati glavna izvanredna skupština JAPD-a, čime bi se ujedno imao našem univerzitetu oduzeti karakter jugoslovenskog nacionalizma i dati mu boju komunističko-separatističku, a pod firmom »socijalnog progres«. Da pak ruglo bude veće, da izazov bude infamiji, a njihov uspeh sigurniji, odredila je ta klika održavanje skupštine baš u vreme, kad g. Plavšića nema u Zagrebu, naime otputovao je na Studentski kongres u Paradi, kao delegat JAPD-a. Svakako je jedinstven slučaj i svojstven samo računijama iz »Janušića«, da se sudi jednom čoveku, koji je nemogućnosti da se brani. Ovo ruglo predstavnika kluba »Janušića« u JAPD-u naišlo je na potpuno razumevanje u samom klubu, što svedoči neki čudni paskvil, koji je klub »Janušić« obelodanio na svojoj univerzitet-skoj ploči kao »službenu izjavu«. Nije vredno, da govorimo o toj prostačkoj izjavi, kojom se ti »kulturträgeri« prikazuju kao mentori celokupne akademske omladine, nego želimo samo upozoriti sve ispravne nacionalne elemente na ovu infamiju kluba »Janušić«, koja međutim nije jedino. Svi se dobro sećamo ispada, što ih je ovaj klub činio samo kroz poslednji god. dana; komunistička blokaška-Janušićevska skupština za Keroševića, kooperacije sa blokašima u odboru JAPD-a, i mizerna uloga tadašnjeg predsednika g. Keršovana pre izbora za to društvo itd. Poznate su i neke veze »Janušića« s blokašima, koje ne mogu prikriti ni namešteni napadaji na klub »Janušić« sa strane »Hrvata«. Osim toga poznato je, da gospoda iz »Janušića« sistematski deluju svuda protiv organizacije »Orjuna« kako bi uspešnije mogli slabiti nacionalnu svest mladeži odgajajući ih u beskičmenjaštvu. Svi ispravni nacionalni elementi a naročito organizacija »Orjuna« imaju dužnost, da zgaze taj destruktivni elemenat, koji u formi »janušićevizma« podgriza zdrave temelje nacionalne svesti kod naše mladosti. Isto je tako dužnost svih pravih nacionalnih ljudi — u koliko ih još ima u »Janušiću« — da ili obore svoje anacionalno vodstvo ili da odmah istupe iz tih redova, jer je nemoguće da dalje podupiru ovaj izdajnički rad tih ljudi.

Nacionalisti-Akademčari.

Ako potrebujete

umetniško izdelane

račune,
pisemski papir,
moderne etikete,
lepake,
srečke,
delnice,
bančne papirje
i. t. d.

Vam jih izdela najokusnejše in po najsolidnejših cenah

Litografija Čemažar in drug

Ljubljana na Friskovcu.

Telefon 569.

Parfums - Driay - Paris

Ing. V. NIKOLIC

Kraljevski dvorski liferant
LJUBLJANA - MOSTE

Telefon št. 562.

Manufaktura -- Moda -- Konfekcija

Manufaktura -- Moda -- Konfekcija

DRAGO SCHWAB

LJUBLJANA, Dvorni trg št. 3

v zalogi specijelno angleško i češko sukno, vseh vrst obleke, usnjeni sukniči, dežni plašči, pelerine, zimniki, raglani etc.

Izdelava oblek v lastnem modernem salonu.

RNEI OPTIKO
VSEH ZNAMK ZA AVTOBILE IN KOLEJA
J. GOREC
LJUBLJANA PALAČA 43-KR-BNK

PEKARNA
JOSIP MISLEJ
MARIBOR
KOROŠKA CESTA
DNEVNO SVEŽE VSAROVSTVO
PELIVO

Zdravilišče Rogaška Slatina

HOTEL „ALEKSANDROV DOM“

Divna lega — 3 minute od vrečev.

Otvoritev je sredi junija!

Prvovrstna francoska in dunajska kuhinja, karlo-vevarška dijetna kuhinja.

Casino des étrangers.

Prednaznanila na sobe pri ravnateljstvu hotela.

BRZOJAVI: „INTERHOTEL“.

Lastnik inž. F. Kranjec.
Odgov. ured. VI. I. Galzinja.

J. GROBELNIK

MANUFAKTURA
ENGROS in DETAIL

LJUBLJANA
MESTNI TRG ŠT. 22

Pristopajte k „ORJUNI“!

LJUBLJANA, Mestni trg 5

O. BERNATOVIC

KONFEKCIJSKA TRGOVINA

J. BALOH

Maribor

Grajski trg št. 3

priporoča v nakup razne toaletne potreščine, kakor mila, kolinske vode, olja za lase itd.

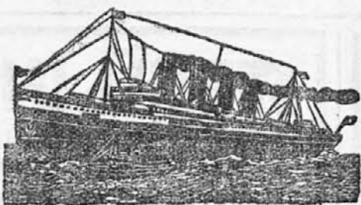
Nadalje nogavice, košare za potovanja in pleteno pohištvo.

Na drobno! **=====** Na debelo!

Cie. Gle. Transatlantique, Francoska linija
HAVRE — NEWYORK

Najkrajša linija, samo 6 dni čez morje.

Glavno zastopstvo Slavenska banka d. d. Zagreb.

Vozne listke in tozaderna
pojasnila daje zastopnik

IVAN KRAKER

LJUBLJANA

Kolodvorska ulica št. 41.

Priporoča se

delikatesna trgovina
: in zajutrkovalnica :

Feliks Pučko

Maribor, Aleksandrova cesta 31

(v bližini glavnega kolodvora).

Pristopajte k Orjuni!

G. Kovač

LJUBLJANA

pisarna

Gajeva ul. 2.

Specijalna trgovina za

zaloga vedno dobro sortiranih
papirnatih vreč.

ovojni papir na debelo, Solidna postrežba! Zahtevajte cene in vzorce!

„VOLTA“

tovarna žarnic
v Mariboru

Koroška cesta št. 27.

Izdeluje zrakoprazne žarnice s
kovinasto nitjo v vseh vrstah
in oblikah po najnižji ceni in
najboljše, vsake tuje konkurence
- - - zmožne kakovosti. - - -

Klimatično bivališče na jezeru

BLED

Letna sezija 1923

CASINO

vse atrakcije kopališč

Otvoritev 28. junija

Cercle

des Etrangers

Prvovrstno termalno kopališče

ROGAŠKA SLATINA

Letna sezija 1923

CASINO

vse atrakcije kopališč

Otvoritev 28. junija

Cercle

des Etrangers

Tvrdba M. BARTL

se je preselila iz Židovske ulice 5
v Stritarjevo ulico 2

v prejšnje prostore Ljubljanske
kreditne banke ter se priporoča
p. n. občinstvu za nadaljno na-
klonjenost.

Velika zaloga

kuhinjske posode, želez-
nine in cementa po naj-
nižji ceni pri

O. ZAJEC

LJUBLJANA, Florjanska ulica št. 13.

MODNA TRGOVINA

A. ŠINKOVIC

NASL. K. SOSS

LJUBLJANA

Mestni trg 19.

CENE ZMERNEH

A. & E. Skaberne
Ljubljana

MANUFAKTURA

in
MODA

Na debelo in drobno.

GALANTERIJSKA
VELETRGOVINA

GASPARI & FANINGER

MARIBOR

ALEKSANDROVA CESTA 48

Brzjavni: „GASPARI“

TELEFON ŠTEV. 308

Avtomobile

kolesa, motorje,
pnevmatiko vseh
vrst, olje, bencin in
druge potreščine
ima vedno v zalogi

F. Florjančič

LJUBLJANA.

Otroški vozički!

več vrst. DVOKOLESA raznih
modelov, najnovejši motorčki
amerikanskega tipa „EVANS“.
Velika zaloga pnevmatike in delov
po najnižji ceni. Sprejemamo tudi
vsa popravila, emaliranje in po-
nikljanje, - „TRIBUNA“ F. B. L.
tovarne dvokoles in otroških vozičkov
v Ljubljani, Karlovska cesta 4.

M. FELDIN

Grajski trg 1 **MARIBOR** Vetrinjska ul.

Zaloga

češkega in angleškega sukna
Svilene rute.

Perilo, pletenine itd.

Na debelo. **=====** Na drobno.

IVAN ZAKOTNIK LJUBLJANA
mestni tesarski mojster Telefon št. 379.

Vsakovrstna tesarska dela, moderne lesene stavbe, ostrežja za palače,
hiše, vile, tovarne, cerkve in zvonike; stropi, razna tla, stopnice, lede-
nice, paviljoni, verande, lesene ograje i. t. d.

Gradba lesenih mostov, jezov in mlinov.

Parna žaga.

Tovarna furnirja.

KOLESA

NAJBOLJŠA NUDI

J. COREC

LJUBLJANA
PALAČA L. KRED. BANKE

„SAVA“
Opće osiguravajuće
dioničarsko društvo
ZAGREB

„CABA“
Opšte osiguravajuće
dioničarsko društvo
ЗАГРЕБ

Generalno zastopstvo za Slovenijo
V LJUBLJANI
Sv. Petra cesta št. 2

Posluje v vseh zavarovalnih strokah.

Gričar & Mejač
Ljubljana

Najnovije obleke za gospode,
dame in otroke.

Šelenburgova ulica št. 3.

Carinsko - Posredniški - Bureaux
Uvoz **GROM** Izvoz
Centrala Ljubljana Kolodv. ulica 41.

Podružnice:
Zagreb, Maribor,
Jesenice, Boh. Bistrica,
Čakovec, Rakek.

MODNA KROJAČNICA
JOŠKO SUŠNIK

LJUBLJANA

Zobna pasta
„Aikadont“
Ustna voda

CHARLES PRINC
Poštni predal 124.

Manufakturno blago na debelo.

LJUBLJANA,
MIKLOŠIČEVA C. 36.

STEGÚ IN DRUGI kom. družba za strojno in
:: električno industrijo ::

Pisarna: Ljubljana, palača Ljubljanske kreditne banke, Dunajska cesta 1b, III. nadst.

KONCESIJONIRANO PODJETJE ZA:
vodovodne inštalacije, parne in vročevodne kurilne naprave, postavitve in popravilo
parnih kotlov za visoki pritisk, elektrotehniko za visoko in nizko napetost.
Lastna strojna in kjučavničarska delavnica: VIC - GLINCE št. 5.

Sladkogorska tovarna lesovine in lepenke

JOSIP ROSENBERG

preje D. J. FEUERLÖSCHER d. z o. z.

MARIBOR

Brzjavni: PAPIRUS. Želj. stanica: WEITERSFELD.

Centrala:
MARIBOR
Slovenska ulica št. 1.
Telefon Int.: 156.

Tovarna:
SLADKA GORA
(Süssenberg.)
Pošt. stanica št. IIj.

Prometni zavod za premog
d. d. v Ljubljani

prodaja
iz slovenskih premogovnikov
velenjski, šentjanški in trboveljski premog
vseh kakovosti, v celih vagonih po originalnih cenah premogovnikov, za domačo uporabo, kakor tudi za
industrijska podjetja in razpečava na debelo
inozemski premog in koks vsake vrste in vsakega izvora
ter priporoča posebno
I^a čehoslovaški in angleški koks za livarne in domačo uporabo,
kovaški premog, črni premog in brikete.

NASLOV:
Prometni zavod za premog, d. d. centrala v Ljubljani, Miklošičeva c. 15/II. - Podružnica v Novem Sadu (Bačka).

Alojzij Lenček nasl. sin

trgovina s kleparskimi izdelki.
Stavbeno kleparstvo.
Sv. Petra cesta št. 29.

se priporoča za vsa v to
stroko spadajoča dela.

Zaloga pohištva in preprog

Karol Preis, Maribor

Gosposka ulica št. 20.

Pohištvo, preproge, posteljna oprema, tapetne
potrebščine, celokupne notranje dekoracije
v največji izbiri ter najnižjih cenah.

Na debelo!

Na drobno!

Ceniki franko!

Te znamke čevlji so najboljši! Zahtevajte povsod.

PETER KOZINA & KO.
TVORNICE ČEVLIJEV V TRŽIČU, SLOVENIJA
CENTRALA V LJUBLJANI, BREG št. 20

ZAGREB *Illica* **BEOGRAD**
Matićeva ul. 13. Balkanska 13.

Premog, oglje in drva

Podpisana tvrdka prodaja:

Trboveljski 1^a premog in bukovo oglje

iz svojega skladišča na južnem kolodvoru, ter

suha, trda in mehka drva

rezana v dolžino za kuhinjsko uporabo iz svojega skladišča na Zelenem hribu.
Premog in oglje se oddaja v detajlu v vrečah, ali en gros v celih vagonih z
10% popustom od fakturnega zneska za združene odjemalce ali posameznike.
Vsa goriva se odprejajo po želji po naših vpregah na dom.
Naročniki naj se javijo pri podpisani tvrdki.

„IMPEX“

eksportna in importna družba z o. z.

Ljubljana

Krekov trg št. 10, I. nadstropje.

UNDERWOOD

pisalni stroj

zastopstvo za Slovenijo:

FRANC BAR, Ljubljana,

Cankarjevo nabrežje št. 5,
telefon 407.

Gradbeno podjetje

ing. Dukić in drug

Ljubljana, Bohoričeva ul. 24

se priporoča za vsa v to široko

spadajoča dela.

SLAVENSKA BANKA

d. d.

podružnica Ljubljana

preje Jugoslovanska Union-Banka

ZAGREB

BEOGRAD

Bjelovar, Brod n./S., Celje, Dubrovnik, Gornja Radgona, Kranj,
Maribor, Monoštor (Baranja), Murska Sobota, Osijek, Rogaška
Slatina, Sombor, Sušak, Šabac, Šibenik, Škofja Loka, Velikovec,
Vršac.

Agencija: Buenos Aires (Argentina).

AFILIACIJE:

BUDAPEST: BALKAN BANK R. T.

SPLIT: JUGOSLAVENSKA INDUSTRIJSKA BANKA.

WIEN: BANKHAUS MILAN ROBERT ALEXANDER.

Delniška glavica in rezerve K 200.000.000.

Izvršuje vse bančne posle najkulantneje.

Cene solidne!

KOSTA VUKAŠINOVIČtrgovina modernih čevljev in usnatih izdelkov
(samoprodaja izdelkov tovarne PETOVIA d. d.)**LJUBLJANA**

Dunajska c. (Palača Ljub. kred. banke)

MARIBOR

Aleksandrova c. 13.

Točna postrežba!

P. n. občinstvu se naznanja, da se vrši v kavarni Narodni dom dnevni

Solidne cene!

KONCERT

Točna postrežba

od 8. ure, ob nedeljah od 5. ure dalje. -- Točijo se
najboljša vina, vedno sveže pivo i. t. d.

Za obilen obisk se priporoča

Anton Tomšič.**Angleški B. S. A. motocikli in bicikli**

svetovnoznani precizijski izdelki prve vrste

dospeli.

Zastopstvo: JUGO-AUTO, d. z. o. z., LJUBLJANA

Dunajska cesta šte. 36.

Najboljše perilo, kravate, nogavice
in ostalo modno blago priporoča

modna trgovina

B. Veselinović i Komp.

Maribor, Gosposka ulica 26.

**B. S. A.
Motocikli****Brzoiav**tvornice orožja in motociklov v Birminghamu, Anglija
njeni zastopnici družbi Jugo-Auto v Ljubljani (v slo-
venskem prevodu):„Pri škotskih 6 dni trajajočih dirkah pod najtežjimi pogoji
nagrajen B. S. A. lahki motocikel z darilom industrijalcev,
darilom kluba in tremi srebrnimi pokali, do sedaj
nedosežen uspeh!“

J. Magdic

Modna
trgovina
Ljubljana

Vedno v zalogi zadnje novosti!

Največja izbira dam-
skih oblek, bluz,
plaščev in nakitnih
predmetov.

Posebni oddelek za gospode.

Velika izbira klo-
bukov, perila, kra-
vat ter vseh
modnih in športnih
predmetov.

Telefon int. 438.

**Največja zaloga
modernih okvirjev**v ovalni, okrogli in drugih oblikah vseh
velikosti, kakor tudi slik (reprodukcij)
svetovnoznanih umetnikov, priporoča**MIHO VAHTAR**atelje za umetno knjigoveštvo in
izdelovanje okvirjev

Trgovina papirja in umetnin.

Maribor, Gosposka 24 nasproti kavarne Central

DIVADENTantiseptična zobna krema je najbolje či-
stilo in osvežilno sredstvo za zobe in usta.

Glavna zaloga:

I. C. KOTAR, Ljubljana

Wolfova ulica št. 3.

Telefon št. 402.

Snoj in Modic

Ljubljana, Prešernova ul. 3

priporoča

manufakturno blago

v največji izbiri in po najsolid-
nejših cenah.**Združene opekarne d. d. Ljubljana**nudijo v poljubnih
množinah

zarezane strešnike

model „A“ in model „D“ (utorni crep),
najpraprostejše, najtrpežnejše in najcenejše
KRITJE STREH SEDANJOSTI. ... Dalje

zidno opeko.

Na željo pošljemo popis in ponudbe. -- Spretni zastopniki se sprejmejo.